

DE GRONDWET

MAANDAG 10 DECEMBER.

UITGEVERS- DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstrat, n° 213.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden 1.50
Voor de overige steden des Rijks 1.75

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van een tot een week f 1.00.
Voor elke volgende week 0.15.

Berigt.

De ondergeteekende heeft de eer te verzoeken, dat hij met 10 Januarij e. k. van de H. H. **JOH. NOMAN EN ZONN** het recht tot de uitgave van *de Grondwet* heeft overgenomen.

De Redactie blijft nogtans geheel dezelfde. De groote ring lezers, welken de *Grondwet* thans bezit, heeft den nieuwen uitgever tevens in staat gesteld, meerdere afbreiding aan den inhoud der Courant te geven, zoodat zij meer en meer aan de billijke eischen van een dagblad zal kunnen voldoen.

Door het optreden van den ondergeteekende als uitgever verandert alzoo *de Grondwet*, in geest en trekking, in geenerlei opzigt.

Ook de abonnementsvoorwaarden blijven, met eene kleine uitzondering, dezelfde.

De vorige uitgevers hadden zich namelijk, bij het berekenen van het bedrag der restitutie voor frankering, in zoover vergist, dat zij daarvoor 50 cts. per aantal rekenden, ofschoon in 3 maanden tijds nauwelijks 100 Nos. worden gefrankeerd, hetgeen een afschot van f 1 vertegenwoordigt. De geëerde abonné's buiten de stad zullen wel niet verlangen, dat deze verandering op den duur stand houde, weshalve de ondergeteekende verplicht is, met 10 Januarij deze restitutie met 50 cts. te verhoogen. De abonnementsprijs blijft derhalve voor 's Gravenhage f 4.50 en wordt buiten de stad f 5.50. Eene vergelijking met den frankeringsprijs van alle andere, dagelijks verschijnende dagbladen, zal doen zien, dat de abonné's buiten de stad tot hertoe te weinig hebben betaald.

's Gravenhage. C. H. SUSAN, Jr.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN Dinsdag, 17 DECEMBER.

Ingekomen eene missive van Z. Exc. den Min. van Kolonien geleide van het verslag nopens den staat der kolonien over den jare 1851. — Wordt in handen van twee commissien gesteld, als: voor O. I., de heeren Stoet, Rochussen, Heemskerk, Baud en Elout, en voor W. I., de heeren van Hoëvell, Mackay, Stolte, Rijk en Luyben.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het voorstel der negen leden.

De heer SCHIMMELPENNING v. D. OIJE behandelt drie punten, als 1° de strekking van het voorstel; 2° de vraag of 's Rijks middelen de voorgelagen afschaffingen gedoogen, en 3° zoo ja, of de voorgestelde de meest wenschelijke zijn. Hij meent, gerechtigd te zijn, zowel het openbare als het openbare doel van het voorstel te beoordeelen. Hij staat uit twee leden van het afgetreden ministerie, die in hunne eerzucht gekrenkt, wraak zoeken te nemen op deze Regering, om haar in een valsch daglicht te plaatsen. Hij zal dit staven met feiten: immers, zoolang zij aan het bewind zijn geweest, waren zij tegen de afschaffing der accijnsen, tegen afschaffing van eenige belasting zonder equivalent, en hebben zij zich de afschaffing van den accijns op varkens en schapen laten ontwringen; nu op eens echter komen zij voor den dag met de dadelijke afschaffing van het geheele geslacht enz.

De tweede categorie der voorstellers bestaat uit hen, die meenen, dat de middelen toelaten, om die afschaffing tot stand te brengen en dat zij waarlijk helpen zal, ter leniging van de behoeften. Daartegen heeft spr. niets, dan de gronden, die tegen de zaak zelve pleiten maar er is eene derde categorie, die Spr. de gevaarlijkste acht; hij bedoelt die voorstellers, welke in dezen maatregel eene eerste schrede zien, om allengs alle accijnsen, die op de voedingsmiddelen betrekking hebben, af te schaffen, en de gaping die daarvoor op de ontvangsten zou ontstaan, zou moeten gevonden worden door eene belasting op de inkomsten.

Spr. schetst al het onaannemelijke en gevaarlijke, welke de voorgestelde inkomst-tax, z. i., zoude hebben; hij noemt haar eene utopie, zoo als de ondervinding reeds bewezen had.

Hij is dus vóór het behoud van het bestaande belastingstelsel, mits verbeterd, waar het mogelijk is.

Ad 2. of de voorgelagen onafhankelijkheden, gedoogen de belastingen te verminderen? Hij erkent, dat de politieke toestand hier tegen geen hindernis opleveren: binnen 's lands is de opgewondenheid ontrent de godsdienst-geschillen toeh aan 't bedaren; en ook de staat van de buitenlandsche zaken zou hem niet weêrhouden. Want is er ooit een tijdperk, dat er zich geen onweerswolken aan den staatkundigen gezigteinder vertoonen?

Spr. gelooft niet, dat de Levantsche quaestie voor ons bezwaren zal opleveren; en 16 ton zullen niet baten, als wij in eenen oorlog gewikkeld mogten worden. Maar, afgescheiden van de politiek, en met het oog alléén op den staat der finantiën zelve, zegt hij: op dit oogenblik zijn de finantiën gunstig; doch de rei der groote bezuinigingen is gesloten, de uitgaven zullen vermeerderd moeten worden, hijv. voor de afschaffing der slavernij. Ook gelooft hij, dat de bijdragen uit de kolonien de uiterste hoogte bereikt hebben. Dat alles zamengenomen, vraagt hij, of het dan geraden is, om tot de afschaffing der belastingen over te gaan? Hij wil niet zeggen, dat er niets te doen is, maar niet zonder equivalent, en dan nog zódanig, dat er werkelijk leniging kan aangebragt worden, zoo komt hij tot:

Ad 3. Of de voorgestelde belastingen ter afschaffing de voorkeur verdienen? Daartoe moet men het oog slaan op alle belastingen, op het geheel, 't verhand daarvan; er kan verandering, verbetering, verplaatsing worden tot stand gebragt; er kunnen nieuwe worden ingevoerd, als die op stollen drank, op kroeg, op de land, een patent op de boorden, eene verandering in de loterijen, enz.

Maar als men geheel afschaffing der belastingen, en andere belastingen, die meer in aanmerking komen, als: 1° het patent, belasting op het bedrijf, 2° het personeel, voornamelijk wat betreft den grondslag van de dienstmeisjes voor burgergezinnen. En wil men accijnsen afschaffen, dan heeft men aan dien van het gemaal het eerst te denken, en kan het niet geheel, dan de rogge en gedeeltelijk de tarwe. Voorts het zout, dat vooral door de bevolking geconsumeerd wordt, wijders de zeep, voor 't armste gezin eene behoefte. Genoeg acht Spr. deze aanstippen, ten betooge, dat er andere belastingen af te schaffen zijn, — als men wezenlijk onthieden wil in 't belang der mindere goode klassen.

Daarna komt hij tot de ontwikkeling van zijne denkbeelden, waarom hij tegen de afschaffing van het geslacht is. Het voordeel daarvan te trekken, het groote daarbij vooropgezette doel is eene begoocheling, een waan. Spr. brengt daartoe gronden bij, ook door vorige redenaars in 't midden gebragt, en treedt in becijferingen; waaruit volgt, dat een gezin met 6 personen f 2.40 's jaars in dien accijns betaalt; terwijl de rijke, die bijh. f 1500 aan vleesch consumeert, er f 150 bij te winnen gaat.

Spr. komt ook in berekeningen wegens het verschil der Londensche markt en hier, en gaat zelfs zóo ver van te stellen, dat, indien het in Engeland zoo veel goedkooper ware, men dan van hier niet zoo veel naar dat land zou uitvoeren. — Overigens zal de ontheffing, laat zij 10, of 6 of 4 centen zijn, komen in den zak der vetweiders, niet van de verbruikers. — Spr. voorziet, dat door de afschaffing van de accijns op de varkens, de prijs van het vleesch zal dalen, en dat de rijke, die nu f 1500 aan vleesch consumeert, er f 150 bij te winnen gaat.

Spreker bestrijdt, dat het genot van consumtie van vleesch de krankzinnigheid zou veroorzaken; maar ontkent niet dat vleeschspijze behoefte is, gelijk ook prof. Mulder betoogt; maar hij herhaalt het, dat door de afschaffing van den accijns het vleesch niet onder het bereik van den minderen man zal komen; daarom is hij voor de tot stand gebragte afschaffing van den accijns op de varkens en schapen, waarbij die dadelijk gebaat werd.

Wat het tonnegeld betreft, is hij 't eens met den heer GROEN, dat dit is de locomotief, om het andere op sleeptouw te nemen. Hij erkent dat het tonnegeld berust op een verkeerd beginsel, belemmering van nijverheid en handel veroorzaakt, maar de handel bloeit en gaat voort, in weerwil van dat tonnegeld. Het kan intussen in aanmerking worden genomen of deze de eerste belasting zou zijn; waarvan de afschaffing wenschelijk kan worden geoordeeld.

De heer VAN FORREST zal niet treden in al de heven-quaestien, welke zich bij deze zaak hebben opgedaan, maar zich bepalen tot het voorstel zelf; hij zal beproeven aan te toonen, dat het op dwaling berust.

Hij stelt voorop, dat, als men rondom zich ziet, men opmerkt, dat elke poging door soortgelijke middelen aangewend, om het lot der mindere klasse te verbeteren, tot

nog toe juist het tegenovergestelde van wat men beoogde heeft te weeg gebragt; en dat alle pogingen allerwege gedaan, om de kloof tusschen verschillende standen weg te nemen, niets hebben gebracht. Hij erkent, dat de voorgestelde gelooft hij, dat hier aan een hoogst plan in het wereld-bestuur, moet gedacht worden. Hij erkent, dat die beschouwing op zich zelve geen grond tot bestrijding van het voorstel zou opleveren, indien dit werkelijk voordelig voor het gewenschte doel zoude werken. Dan, een aandachtig onderzoek heeft hem tegen de aannemelijkheid daarvan gestemd.

Wat toch, vraagt hij, is de oorzaak van de duurte? — Het vleesch is duur, omdat het schaarsch is. De dwaling in dezen is, dat de voorstanders van den maatregel de regels van overvloed toepassen op tijden van duurte. Volgens Spr. drukt in tijden van overvloed de accijns op den prijs; terwijl in tijden van duurte de prijs geregeld wordt naar de schaarschheid, en van de som, die men er voor geven wil, onverschillig of er al dan niet accijns op is.

Spr. komt in eene aanprijzende beoordeeling van het accijnsstelsel; de wetenschap breekt er ook den staf niet over; hij wederlegt ook sommige stellingen, in de Memorie van Toelichting vervat, en van hetgeen door sommige voorstanders is bijgebragt. Hij kan begrijpen, dat de accijns eene premie op den uitvoer kan zijn, maar niet, dat die een beschermend regt voor den Engelschen verhuiker is. — Hij voorziet door de afschaffing, die voorgesteld wordt, rijzing der Engelsche markt, en dus vermeerderden uitvoer van hier en duurderden prijs. De hoofreden van Spr. afstemming is, dat hij geen 12% ton aan den landman present mag doen, ten koste van het algemeen.

De Heer HOSCHER zal een enkel woord vóór, en een paar woorden tegen het voorstel zeggen. Hij wijst aan het verschil; dat er tusschen beide deelen van het voorstel bestaat. De afschaffing van het tonnegeld is geen *don gratuit*, zoo als beweerd wordt; hij wijst veel meer op hetgeen in de Adressen der Kamers van Koophandel voorkomt. Hij ontwikkelt al de gronden, die voor de afschaffing van het tonnegeld kunnen pleiten; ook is dit geen greep in het belastingstelsel, maar de aanvulling van het vrije handelsverkeer, sedert de nieuwe scheepvaartwetgeving. De Regering kan dus, als zij voorstelt de afschaffing van het tonnegeld, op zijne stem rekenen.

Maar nu 2° de afschaffing van den accijns op het geslacht, als middel tot leniging van den druk der mindere klasse. Hij zal niet treden in schiederingen van ellende; hij erkent, dat de rijke, die nu f 1500 aan vleesch consumeert, er f 150 bij te winnen gaat, vooral wat den onderwijzerstand betreft; maar hij ziet het nut er niet van in. De vraag is hier, wat zal de afschaffing, die men verlangt, uitwerken? En dan zegt hij: tot de opoffering van eene belasting, die sedert 400 jaren bestaat, om den prijs van een voedingsmiddel aan proefnemingen over te geven, daartoe zijn meerdere gronden noodig, dan tot aanprijzing van het voorstel zijn bijgebragt.

Maar bovendien: de voorstellers plaatsen op den voorgrond, dat de Regering in gebreke is gebleven; en nu moge niet nog zooveel verschillen met de Regering; maar men mag daarom niet door aanneming van dit voorstel verklaren, dat het ministerie, 't welk het vertrouwen des Konings bezit, niet het vertrouwen der Kamer zou hebben.

Hij verwacht, dat de regering de toezegging zal geven tot afschaffing van het tonnegeld, en dat zij, zoodra het tijdstip daar is, ook al het overige zal doen, wat tot leniging van de mindere standen kan strekken, en met de behoeftzaamheid voor 's lands belang in overeen te brengen.

De graaf SCHIMMELPENNING zegt, dat de optreding van het nieuwe Ministerie op hem een gunstigen indruk heeft gemaakt, zoowel om de personen als om de antecedenen en het uitzigt van een goed finantiel beheer. Tot dus verre heeft dat Ministerie aan die gunstige verwachtingen beant-

woord, en iedere daad dus, die de strekking heeft, om het Ministerie te belemmeren, zou hij nadeelig en noodlottig acht geven op dat, dat hij tegen het voorstel is, hoe ook lokaal het op zich zelve moge schijnen, bij den eenigen oogopslag.

Dezenen, waardoor hij onaannemelijk acht, dat de maatregel zal niet dat men stichten, die men er zich van voorstelt. Hij bestrijdt uit eigen ondervinding, dat het vleesch in Engeland goedkoop is, maar wel het tegenwoordig. Hij ontkent ook, dat onze accijns als zwaar van uitvoer werkt. Ook zal de afschaffing van het tonnegeld z. i. geene daling van de prijzen ten gevolge hebben. — Hij prijst evenwel de afschaffing aan als strijdig met ons handelsstelsel. — Bovendien; wat de afschaffing van den accijns op het geslacht betreft; is hij van meening, dat voor tijdelijke omstandigheden tijdelijke en geen blijvende maatregelen genomen worden.

2°. Heeft hij financiële bezwaren tegen het voorstel. De gunstige staat der finantiën, waarop men zich beroept, hangt nog geheel af van de Indische baten. Spr. treedt in becijferingen nopens de zamenstelling van ons budget in verband tot de koloniale baten, daaruit blijkt, dat men zoo veel mogelijk moet amortiseren; dat is 't beste middel om tot eenen goeden normalen toestand te geraken. De tegenwoordige toestand, ja, is gunstig; maar men moet niet overdrijven; men lette op den schuldenlast, die volgens de officiële opgaven, bij de 52 pct. van de gezamenlijke uitgaven eischt. Men lette ook op den gespannen toestand van Europa, op de mogelijkheid tot uitbreiding van onze uitgaven voor de defensie, te lande, ter zee en in de overzeesche bezittingen.

Dat alles zal geldelijke opofferingen kosten en zal men dan, in zulke geenszins overdreven voorgestelde omstandigheden, vaste inkomsten gaan ophieven, eene gaping in de middelen van den Staat veroorzaken? — Hij vindt zich dan ook verplicht tegen het voorstel te stemmen, maar zou zich echter verheugen, als de Regering het gemaal geheel of gedeeltelijk mogt afschaffen, omdat dit doeltreffender zou zijn.

De heer VAN WINTERSHOVEN zal mede rekenschap van zijne stem geven. Het voorstel heeft de strekking om uit de rei der staats-inkomsten een deel te doen verdwijnen, in 't belang der nijvere en mindere standen van de maatschappij. Hij zet uiteen: 1°. dat de toestand der geldmiddelen gedooft partiële afschaffing; 2°. dat die afschaffing op dit oogenblik behoort plaats te hebben.

Wat nu het eerste punt aangaat, heeft hij dit ernstig onderzocht, en vooral geldt hij hem de onderteekening van den heer VAN BOSSE, als een waarborg, dat men hier niet onbehoedzaam te werk gaat; die heer heeft toch, als Min., zoo vele bewijzen van een zinnig, ordelijk, voorzichtig financieel beheer gegeven, dat men zich veilig op zijn oordeel in dezen mag verlaten. Dit heeft hij Spr. dan ook allen twijfel weggenomen.

Wat het tweede punt betreft, hij had wel liever de afschaffing van 't gemaal en vooral die der rogge, dat bij aangepakte proclamatiën in sommige gedeelten van ons land is toegezegd; maar als hij let op de verklaring des Ministers van Finantiën bij de middelen, welke grootte onzekerheid die overlaat, vreest hij dat daarvan vooreerst nog wel niet zal komen. Daar hij 't gewenschte niet kan krijgen, zal hij het wenschelijke daarom niet verwerpen. De afschaffing van den accijns op het geslacht zal het voedsel van vleesch meer toegankelijk maken en indirect op de geringere klasse terugwerken.

Wat de staatkundige zijde van het voorstel betreft: als hij de stellige verklaring mogt erlangen van de Regering dat zij het gemaal zoude afschaffen, dan zou hij tegen het tegenwoordige voorstel stemmen. Z. i. is de trapsgewijze afschaffing van belastingen eene daad even billijk als voorzichtig. En in dien zin ziet hij in het voorstel juist eene daad van politieke voorzichtigheid.

Spr. acht het niet onverschillig, dat hier eenige stemmen oogenblik tot meerdere rechtvaardigheid in de verdeling der belastingen, vooral met het oog op de bezitters van staats-papieren, die daarvan geene belasting hoegenaamd betalen.

Hij deelt niet de groote gerustheid in de toekomst. Bij ons te lande is in 1848 eene rustige hervorming tot stand gekomen; maar de geschiedenis der vijf laatste jaren in het buitenland, mag ook niet uit het oog worden verloren. Hij komt hier terug op de rede van den heer v. FOREST, en vraagt, of deze kans ziet, om Nederland te onttrekken aan den invloed van andere natien en aan de wereld-beweging?

Spr. erkent, dat de manifestatie van 1848 is onderdrukt, maar ziet niet in, dat de Regeringen alles aangewend hebben, om nieuwe uitbarstingen te voorkomen. De Regeringen zijn weder den ouden weg opgegaan; de grondwettige vrijheden teruggenomen; men heeft geen gebruik gemaakt van de ondervinding van 't verledene.

Men heeft gezegd, dat een kanonschot aan den Donau den oorlog van het Oosten naar het Westen kan doen overslaan; maar meer nog vreest spr. dat een verraderlijk schot aan de Seine mogt plaats hebben, en daarom juist, bij de treurige gevolgen, die dit zou kunnen naar zich slepen, wijst hij op den toestand van ellende die heerscht, en prijst hij voorzichtigheid aan.

De heer VAN RAPPAARD zet drie opmerkingen voorop, 1°. wat betreft hetgeen, volgens het dagblad de *Grondwet*, door den heer Thorbecke zou zijn gezegd bij de wet op de middelen. Dat blad, zegt Spr., toont meermalen het in de Kamer verhandelde niet naar waarheid mede te deelen, waaromtrent Spr. bepaaldelijk wust op het verslag nopens het geleerde in het comité-generaal met betrekking tot de mededeeling van de gedrukte stukken aan de dagbladen. Volgens dat blad dan zou de geachte spr. uit Maastricht,

bij de wet op de middelen gezegd hebben, dat er met de behandeling van het voorstel der IX leden alle verdragingen zijn gemaakt en dat het daarom niet voor de middelen in de Kamer is. Als lid der commissie van Rapporteurs meent Spr. tegen dit verdrag opkomen te moeten den 3 Dec. had zij naar voorloopig verslag opgemaakt. Den 11 Dec. werd haar 't woord der voorzitter des avonds tot de commissie bleef gelaten zijn, maar werd daarin door de gehouden avondsitting verhindert. Den volgenden morgen kwam zij voor den aanvang der zitting bijeen, en stelde het eindverslag vast. Er heeft dus van de zijde der commissie geene verdraging hoegenaamd plaats gehad.

2°. Wat de staatkundige strekking van het voorstel aangaat, daarmede zal hij zich niet inlaten; doch alleen opmerken, dat hij verwonderd is, dat in de sectiën, bij het onderzoek der middelen, door geen der voorstellers iets is in 't midden gebracht over zoodanige afschaffing.

3°. Spr. zal ook niet treden in de tegenstrijdigheden, waarin sommige voorstellers zijn vervallen met hetgeen zij vroeger hebben ontwikkeld.

Maar hij zal overgaan tot het onderzoek der cijfers en den strijd daarover tusschen de commissie van rapporteurs en de voorstellers. De strekking van sprekers betoog is, op de berekeningen van het voorloopig verslag te regtvaardigen, zoo ook de argumenten, daaruit tegen het voorstel geput.

Ook hij wenscht vermindering van lasten, maar men zij onzigtig en bedenke, dat het geld, dat men heeft, noodig zal zijn, als eenmaal de producten uit de Oost minder zullen opbrengen. Spr. treedt in gelijke beschouwing deswege, als vroegere redenaars.

Hij wijt de oorzaken van de armoede vooral ook toe aan het misbruik van den sterken drank.

Het bestaande belastingstelsel is niet kwaad, omdat het, in zijn verband beschouwd, op vele voorwerpen drukt.

Ook spr. meent, dat men niet om tijdelijke duurte tot eene geheele afschaffing daarvan moet besluiten. Hij komt vervolgens meer speciaal op de belasting op het geslacht; wat zal die onthelling baten? Niets. De prijzen zullen er niet door dalen. Spr. zet nader het denkbeeld uiteen over het ondoelmatige en ondoeltreffende van den voorgestelden maatregel.

Hij komt daarbij als van zelve tot gelijke argumenten, als vorige Sprekers, als: over de verhouding tusschen de Engelse en Nederlandsche prijzen, en wat daarmede in verband staat. Ook hij meent, dat juist het tegendeel waar is, namelijk, dat in Engeland de prijs duurder is; hij beroept zich evenzeer op cijfers. Hij wil aan mindere klassen niet meerder leed veroorzaken, door ze eene hoop voor te spiegelen, die niet bereikbaar is.

Wat het tonnegeld betreft, Spr. meent, dat de bloei van den handel en de scheepvaart door alle mogelijke middelen moet bevorderd worden; maar als er quaestie van afschaffing van belastingen is, dan moet men toch onderzoeken, welk bedrijf het meest gedrukt en belemmerd is, en dan geloof hij niet dat dit de handel is. Hij besluit met dit voorstel als onaannemelijk te beschouwen.

De heer VAN BOSSE erlangt het woord. Hij zal nu niet in het brede den heer VAN RAPPAARD beantwoorden, hij zal dit later doen; maar twee punten moet hij releveren; het geldt hier twee onjuiste aanhalingen des geëerden Sprekers, want hij haalde cijfers bij, en wees op omstandigheden, waarop de Memorie van Beantwoording wijst. Het andere punt is: dat er door geen der voorstellers bij de wet op de middelen in de sectiën op afschaffing van belasting zou zijn aangedrongen. De heer v. BOSSE ontkent dit ten stelligste; hij zelf heeft de beide punten in zijne sectiën gedebatteerd; dat men het niet in 't verslag gezet heeft, is zijne schuld niet.

De heer VAN HUGENHOLTZ geeft dezelfde verklaring, wat zijne sectie betreft.

De heer VAN HOEVELL geeft gelijke verklaring, tegen de stelling van den heer VAN RAPPAARD, welke hij gewaagd noemt. Hij heeft zelfs in de 4de sectie gezegd: dat, als het voorstel tot afschaffing van het Gouvernement niet zou uitgaan, het dan van leden dezer kamer zou uitgaan. De strekking der opmerking van den Hr. VAN RAPPAARD is, om de voorstellers in een zondering te plaatsen.

De heer PE. MAN bejuicht insgelijks, dat in zijne afdeeling van de afschaffing gesproken is. Hij komt derhalve zeer op tegen de beschuldiging, door den heer VAN RAPPAARD in 't midden gebracht.

De heer STORM zegt, dat hij door ziekte verhindert was om in de sectiën aan het onderzoek deel te nemen.

De heer VAN ECK zegt, dat ook hij, in zijne afdeeling aangedrongen heeft op vermindering van lasten. Reden. avond om 7 1/2 uur voortzetting.

De heer VAN RAPPAARD heeft gewezen op twee verkeerde mededeelingen, die de *Grondwet* zou hebben gedaan ten aanzien van het verhandelde in de Kamer.

Wij verzoeken onze lezers onze artikelen van 26 Juli, en 30 Augustus te vergelijken met hetgeen het *Byblad* heeft publiek gemaakt omtrent het verhandelde in de commissie-generaal. Zij zullen daarmede ontwaren, dat de *Grondwet* zeer getrouw de waarheid heeft gepubliceerd; maar men hoede steeds daarbij in het oog, dat de *Grondwet* gezegd heeft wat *inderdaad gezegd is geworden*, terwijl het *Byblad* mededeelt, wat de vertegenwoordigers soms later wenschen gezegd te hebben.

Wat de tweede beschuldiging betreft; het is waar, dat wij in den mond van den heer THORBECKE eene uitdrukking hebben geleed, die hij niet heeft gezegd. Het zwakke orgaan van dien Spr. maakt dit, met den spoed aan de

publiek-making van het verhandelde verbonden, schoonbaar; en dit te meer, daar wij geene verkantendrukking hebben doen, en aan eenig lid onzer Kamer tegenstand, en wederhalve, gewis onwillekeurig, en van onverschilligheid hebben gegeven, om in de liberale partij te varen.

Overigens heeft de heer VAN RAPPAARD zelf bewezen, dat men zich aan vergoeden, ofschoon het bij dien minder te excuseren is.

Dat lid toch heeft, in bestrijding van het voorsstukken uit Engeland en opgaven uit alle provincien Rijks laten komen, en werpt te gelijker tijd als hoofd eene beschuldiging op ten aanzien van hetgeen in de naaste omgeving, in de sectiën der Kamer, zou zijn geschied: eene beschuldiging, die *perinent* wordt gelogenstrekt.

De hoofdgrief van den heer VAN RAPPAARD was toch, de voorstellers bij het onderzoek van de begrooting woord over afschaffing van belasting hadden gesproken, nu staan de heeren van Bosse, Hugenholtz, de Man, Hoëvell en van Eck op, om te verklaren, dat liet hun schuld niet is, wanneer de rapporteurs het niet in h verslag hebben opgenomen, maar dat zij *opzettelijk* in sectiën van ophelling van belastingen hadden gesproken. heer VAN HOEVELL had zelfs verklaard, dat wanneer Regering zoodanige ophelling niet zou voortdragen, de dragt van eene andere zijde zou komen.

De heer VAN RAPPAARD heeft, bij deze verklaringen, *opzettelijk* gezegd: —

Wij raden dus den Hr. VAN RAPPAARD aan, om, alvorens de *Grondwet* hard te vallen over eene verandering, in het nadeel lag van de edurent zelve en dus wel onwillekeurig zal geweest zijn; hij zich beter vergewisse omtrent de waarheid van hetgeen hij als Volksvertegenwoordiger, de Kamer zegt.

In elk geval hopen wij, dat de heer VAN RAPPAARD, gelijksortige aanwijzingen, in zijne betrekking van president van het gerechtshof van Gelderland, geene uitspraak zal doen!

De *IJsselbode* toont, in zijn jongste N°. 1, aan, dat de heer VAN HALL zich, in de zitting van den 9den in eene groote verlegenheid heeft bevonden, toen de ministerieel verantwoordelijkheid in de Tweede Kamer ter sprake werd gebragt; en op wat niet zeer slimme wijze de Minister van Nederlandsche Zaken getracht heeft, zich daaraan te redden.

De heer van Hall heeft zich den 9den daad in een onverschillige verlegenheid bevonden, een zeldzaam geval voor iemand, op wiens voorhoofd reeds zoo veel is afgestuit. De heer L. Storm deed eene zeer onschuldige opmerking, namelijk dat dat het tegenwoordig bewind eene tegenovergestelde rigting zijne vaak heeft getoond, en dat hij naar het begrip van dit beteekende; zoo de verklaring van den minister van Oorlog gegrond ware; dat men dezelfde rigting blijft volgen. (Zie bijbl. pag. 377). Hij voegde er echter bij: Maar wij hebben reeds eenigermate den uitleg van die tegenovergestelde rigting gezien, namelijk doorheen een van de ministers op den voorgaand hooft gesteld, dat de Koning bestuurt, de Koning handelt, de Koning besluit, en de ministers hem slechts als dienaren ter zijde staan. In de invoering van dat regeringsbeginsel vind ik het grootste hezwaar voor onzen Staat. Lieden de naam des Konings wordt op den voorgaand gesteld bij hetgeen de ministers hier inbrengen, wanneer de naam des Konings hier wordt ingeroepen, of aan de stellingen, door de ministers verdedigd, kracht bij zetten; dan is het met alle vrijheid van discussie in deze Vergadering gedaan; dan kunnen wij weldra den tijd beleven, dat even als in vorige eeuwen, in de tijden van de meest absolute monarchiën, door een der ministers, den heer van Hall is voorbeeld, een *lit de justie* wordt beled, en in plaats de thans de verschillende hoofdstukken van het budget in overweging worden gegeven, hij de goedkeuring van de begrooting door deze kamer, in den naam des Konings, zal komen eischen. Ik herhaal het, ik acht de aanwijzing van dat beginsel als aller gevaarlijkst voor de vrijheid van deze Kamer en ik zie eene omkeering daarin van de thans bij ons bestaande beginselen en stellingen, waarover wij ons mogen verheugen.

Hierover van Hall — want het gold hem, toen de heer Storm ter zijde te schuiven, zonder aan verdere veranderingen te kort te doen?

Hier stond de man verlegen, erg verlegen. Men raadplege slechts zijn antwoord.

Wij nemen geene enkel woord terug van hetgeen in ons programma is gezegd. Wij hopen het als mannen van eer (of) en getrouwe dienaren des Konings na te leven. (bravo!)

Maar, mijnheer, wij zullen niet gaddogen; dat het verbeed, welke voortgedragen. Ik ben het niet met den geachte spreker volkomen eens; dat in deze vergadering, of waar het ook te pas komt, de ministers, wanneer zij besluiten verdedigen, die door hen gecontrasigheerd zijn, zich niet moeten verschillen achter den naam des Konings. Dit is ook niet de strekking van ons programma. De strekking van ons programma is: om aan den Koning te geven de eer, die hem toekomt en aan de ministers de verantwoordelijkheid daarvan.

Zoo staat woordelijk op bladz. 373 van het *Byblad* te lezen. Vooreerst heeft opgemerkt worden; dat de heer Storm 't verbeed, met het betrouwe programma, maar de latere verklaring van Dr. Doakdr. en v. Hall bedoelde, en dus de verdediging al een grond miste. Maar bovendien: het programma strekt, zal van Hall, om aan den Koning de eer te geven die hem toekomt en aan de ministers de verantwoordelijkheid daarvan. — De verantwoordelijkheid van de eer, die aan den Koning toekomt. — Al zoo zal de Koning het hun te danken hebben, zoo aan zij regering eentige eer te beurt valle!

O verlegenheid, tot welke dwaasheden vervoert gij het behendigste menschen!

Wij meenden, dat de ministers als uitroeters van alle verantwoordelijkheid; overaanblijft; het beginsel der *Grondwet* en de Koning is ontchenbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.

ook voor alle handelingen der Regering, voor het geheele regeringsstelsel aansprakelijk waren. Eene aansprakelijkheid zouwel zedelijk als naar de wet. Dat voorts de Koning is en blijft het hoofd der regering, maar verheven boven den politieken dampkring, waarin de regeringsdaden haar aanschijs erlangen en leven. De eer eener constitutioneel-koninklijke regering bestaat juist in die opperste, onpartijdige leiding, die vreemd aan alle politieke partijstrijd, als van een onzijdig standpunt de afzekerende hand aan de staats-machinerie verleent.

De Koning zegt in Nijmegen

Neen, de ministers zijn verantwoordelijk voor de daad van bestuur en voor het stelsel der regering — maar de eer, die den Koning toekomt is hun vreemd. Daarvoor zijt gij, mijnheer van Hall, volstrekt niet de verantwoordelijke persoon, en daarvoor behoefte waarlijk de Koning u geen dank te weten. God beter!

De Protestantsche bladen beklagen zich, o. i. te regt, over de handelingen van het tegenwoordig Ministerie, wanneer het waar is, dat er in April 1853 beloften zijn gedaan tot verheffing van het protestantisme of tot het meer en meer protestantiseren van de Natie. Wij erkennen het gaarne, dat zij in de verwachting, die zij daaromtrent mogten koesteren van "eene tegenovergestelde rigting" bitter zijn teleurgesteld, en dat ook de anti-revolutionnaire partij aan misleiding medepligtig is, wanneer zij een protestantsche ijver heeft voorgewend of een volkswaan heeft gevreesd, om voor zich politieke en sociale voordeelen te behalen. Zoo is het nationaal protest zeker een dood paard.

Nog schrijft de Fakkel: Wanneer de thans vigerende grondwet aan den Paus het regt geeft, om te doen gelijk hij gedaen heeft, zooals het ministerie Thorbecke van ommekeer officieel aan den paus had verklaard, dan komt het niet te pas, dat de opvolger van van Sonneveld, de baron Zutphen van Nijvelt, zulk eene gevoeligheid over de handelwijze van den Paus schijnt aan den dag legt. De paus behoude dan intusschen in gesteren overleg met de Nederlandsche regering meer te verstaan. Hij had dan het regt, om ook zonder dat, Nederland in de oorspronkelijke verdeelen als hij zelf raadzaam oordeelde en die Nederlandsche staten tot bisschopszetels te verheffen, die hij zelf verkoopt. De heer van Zutphen schijnt de antecedenten niet in aanmerking te hebben genomen.

De gevoeligheid van den Heer VAN ZUIJLEN betreft de verzekering van het bestaan der *documenta positiva*, wegens de tijdige voorafgegane mededeeling der voorgenomen kerkelijke organisatie. Dat punt is uitaanemend toegelicht, en de Heer VAN ZUIJLEN zonneklaar geregtvaardigd voor de Natie. Zoo die Heer als Minister van Buitenlandsche Zaken ware aangebleven, de R. O. bisschoppelijke hiërarchie zou zich niet gevestigd hebben op een wijze, die de waardigheid van den Pauselijken Stoel, de rust van het land en het gezag des Konings minder in de waagschaal zouden hebben gesteld.

Buitenland.

De berichten nopens de Oostersche aangelegenheden melden, dat er weder eenige Fransche en Engelsche oorlogschepen in de Zwarte Zee zijn binnengelopen. Men sprak er van, dat de *Phoebe*, een Engelsch handelsvaartuig bij Tschibonde door de Russen beschoten en daarna doorzocht is.

Van de Engtsche zijde wordt met een tweede expedities naar Konstantinopel gesproken. De Russen hebben er in bevestigd, om het embargo op de Russische handelsvaartuigen nog eenigen tijd te schorsen. In verband wellicht met deze gebeurtenissen staat, dat lord Palmerston zijn ontslag als Min. van Binnen. Zaken genomen heeft; hoewel het heet, dat dit alleen de voordragt betrekkelijk de uitbreiding van het kiesrecht gold. Hoe 't zij, die vraag, om ontslag is niet aangenomen.

De *Times* wil, dat het Britsche ministerie genegen zou zijn, de pogingen van Turkije, om in Europa eene leening te sluiten, te begunstigen, onder voorwaarde, dat de Porte zich tot aanvaarding van de schikkingen der vier mogendheden zou willen verbinden. De geest der bevolking te Konstantinopel wordt zeer door de jongste begiften in beweging gebracht. De nederslag van de Turken in Azie is zeer beteskenend geweest; zij zouden 5000 man; 7 vaandels en 12 stukken geschut hebben verloren, meestal door het weelderige instormen van de Russen met de bajonet. Men dacht te Weenen, dat deze gebeurtenis en de uitkomst van het gevecht in de Zwarte Zee, de Porte welvrediger zou stemmen.

De berichten uit Frankrijk gewagen er van, dat de geheime genootschappen aldaar meer en meer herleven en de regering zich in de noodzakelijkheid bevindt de meeste waakzaamheid daartegen te betoonen. Vooral in de zuidelijke departementen moeten de harstogten der bevolking weder zeer aangewakkerd zijn.

De gouverneur van de Kaap-kolonie, de luitenant-generaal Caffart, keert naar Nederland terug; hij is tot adjudant-generaal van den minister van oorlog benoemd, en zal waarschijnlijk door den heer Darling als gouverneur van gemelde kolonie worden vervangen.

Binnenland.

's Gravenhage, 17 December.

Z. M. heeft van mr. I. B. O. P. Cau, gewezen kantonregter te Leyden, een pensioen verleend ten bedrage van f. 800 's jaars, en van G. W. Guldemont, gewezen kantonregter te Schiedamschen vaen, een pensioen ten bedrage van f. 533.

Z. M. heeft benoemd tot notaris te Meppel, mr. L. Carsten, thans burgemeester van Hoogeveen, en tot griffier bij het kantongeregter te Zierikzee, mr. G. C. van Wester, candidaat notaris aldaar.

Na de behandeling van het voorstel der negen leden zal, naar wij vernemen, de Tweede Kamer tot op den 15den Februarij o. k. uiteengaan.

De Heer mr. J. Meijlink alhier, zal morgen, ter geldgenheid van de tegenwoordigheid binnen deze residentie van den H. E. W. Hr. van Vree, Bischoep van Haarlem, een groot diner geven, waarop alle R. O. geestelijken en vele aanzienlijke bewoners der Residentie zijn uitgenoodigd.

Het heeft de opmerking getrokken, dat door de commissie voor de petitiën over adressen, die ten behoeve van afschaffing van anderen accijns, het voorstel tot afschaffing van den accijns op het geslagt bostrijden, zeer breedvoerige verslagen gegeven zijn, en over die, welke voor het voorstel zijn, luchtweg is heen gesprongen. Bv. vergelijk het verslagje over 86 petitiën van meer dan 3600 requestanten voor, uitgebragt op 10 December, en dat over één adres tegen het tonnegeld, maar voor de afschaffing van den accijns op de zeep, uitvoering behandeld door den Heer VAN DEINER op 9 December, dat over adressen tot afschaffing van den accijns op de zeep, behandeld door den Heer VAN DEINER op 18 December, behandeld door den Heer VAN DEINER, R. O. van Oostereinder en van den Heer POEL. Wij zijn daarom in de gelegenheid gesteld het adres mede te deelen, door, op zeer weinigen na, alle de slaggers van 's Gravenhage ingediend.

Akt der Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De ondergeteekenden, allen slaggers en vleeschhouwers te dezer stede, hebben met vreemde gehoord dat bij U in overweging is de afschaffing van de belasting op het geslagt. Zij wenschen dat dit voorstel door U moge worden aangenomen, in de hoop dat daardoor zal worden te gemeent gekombin in den hoogen prijs van het vleesch, welke het gebruik daarvan doet afnemen. Het is zonneklaar, dat de verbazende uitvoer van yep daartoe ten sterkste medewerkt. Maar de ondergeteekenden weten tevens, dat zij meer geld zouden kunnen besteden bij den aankoop van vee, en dus beter kunnen concurreren tegen de buitelandische koopers; indien de prijs, die zij voor het vleesch moeten maken, niet verhoogd werd door den bestaanden accijns. Het is zeker dat door wegneming van den accijns het vee niet goedkooper zal worden, maar het is even zeker, dat zoe de prijs even hoog blijft, dan het vleesch noodwendig minstens zooveel in prijs moet dalen als de accijns bedraagt; en dat, wordt het vee duurder, het vleesch ook in dezelfde evenredigheid in prijs stijgen moet, maar dan die duurte door den accijns nog zal worden vermeerderd. Het bestaan van de belasting dus kan nooit leiden tot het goedkooper worden van het vleesch, maar moet dien altijd met minstens 15 ten honderd verzwaren. De belang van van hante medeburgers van hante eigen belang, en de belang van de Tegenwoordige Kamer der Staten-Generaal, is het belang van de afschaffing van de belasting op het geslagt moge inwilligen 's Gravenhage November 1853.

Het voorstel der negen leden heeft eene vrij zonderlinge brochure uitgelokt van Dr. T. T. H. BELEN. Volgens den titel van het boekje zou men goedkoop vleesch met vrijen aanvoer van levensmiddelen verkrijgen kunnen "zonder afschaffing van den rijks-accijns op het geslagt." Uit het boekje zelf blijkt echter, dat Dr. BELEN den accijns wel wenscht afgeschaft te hebben; maar daarvoor in de plaats een *equivalent* voorstelt.

En waarin bestaat nu dit equivalent? Volgens, naar onze meening, onverklaarbare berekening stelt de Schr. het verlies, dat de schatkist lijden zou door het goedkoop verkrijgbaar maken van vleesch, door het toestaan van den vrijen invoer en de opheffing van het tonnegeld, slechts op f. 600,000. En nu wil Dr. BELEN de "loterij" op die wijze hervormen, dat de schatkist daaruit, in plaats van f. 400,000 jaarlijks, één miljoen guldens voordel zal erlangen. Het lust ons niet, om dit plan der voorgestelde lo-

terij, in bijzonderheden, te ontwikkelen. Als staalje van het geheel, noemen wij slechts dat elke loterij ook zou hebben 25 extra-prizen, die zonder zijn finale vrijstellingen van de Nationale milittie, te bekostigen door het departement van Finantiën, uit de opbrengst der loterij. Deze extra-prizen zijn door den winster toepasselijk op een *levena persoon*, en bij vrijstaling of andere reden van vrijstaling van dien persoon, bij substitutie op een ander persoon van dezelfde woting-klasse.

Wij bevelen de studie van dit boekje den heer VAN LENNER aan, die, gewis, ook om de dichtertinke vlugt welke het neemt, wellicht geneigd kon zijn, het tot een wets-voorstel te maken.

De Staathuishoudkunde, die in de laatste jaren zoo groote vorderingen heeft gemaakt, begint ook bij onze landgenooten dagelijks meer geerd en door hen meer algemeen beoefend te worden. Wij achten, dat een gelukkig verschijnsel, daar zonder de kennis der algemeene regels van die onschatbare wetenschap het ware begrip van wat het belang en den vooruitgang der volken medebrengen niet tot de massa kan doordringen. Dit oogpunt beschouwt heeft, meenen wij, de Hr. Mr. C. M. A. Simon van der Aa een verdienstelijk werk verrigt, door de beroemde Staathuishoudkundige Harmonien van Fred. Bastiat in de Hollandsche taal uit te geven, en op die wijze een schat van wetenschap, gezond verstand en wijsheid, in populaire en voor ieder verstandbare vormen ingekleed, toegankelijk te maken voor de Nederlandsche Natie.

Wij koesteren het vertrouwen, dat deze uitgave (2 deeltjes, bij van Druten en Bleeker, te Saack) grétig bij onze landgenooten zal worden ontvangen en krachtig moge bijdragen tot het wegnemen van zoo vele onstaathuishoudkundige begrippen, als nu nog onder ons gehuldigd, en — met zekere beoefeningen — ook door velen, die beter weten, ijverig aangekweekt worden.

Wij hebben met genoegen kennis genomen van den eerste aflevering van eene *Geschiedenis van het Huis van Oranje Nassau*, door A. W. Kroon, en uitgegeven bij den boekhandelaar N. de Zwaan, te Utrecht. Dit werk, dat in twee deelen compleet zal zijn, voorziet, naar onze meening, in een behoefte en zal ho van dien welkom zijn aan allen, die met ons meeren dat het doorlichtige geslacht van Oranje Nassau verbonden is aan de lotgevallen, de grootheid en de taak van ons Vaderland.

Voor zoover de eerste aflevering leert, belooft de schrijver zich goed van zijne taak te zullen kwijten. Druk en papier, de platen en portretten zijn zeer smaakvol en net uitgevoerd. Schr. en uitgever wenschen wij van harte een gunstig onthaal bij het lezende publiek toe.

ZUTPHEN 15 December. Nadat tengevolge van het menigvuldige drijfvis in de rivier, de schipbrug over den IJssel alhier, laatstleden zondag, was afdonomen, heeft zich heden het ijs voor deze stad vastgezet, hetwelk welin de geheele rivier het geval zijn zal. Wij vernemen, dat de schipbrug spoedig weder zal gelegd worden.

Men schrijft ons uit Gelderland van den 14 Dec.: In October liep reeds door de provincie het gerucht dat de Heer Substituut officier der Regtbank van Zutphen zou overgeplaatst worden naar Arnhem; — dat de zoon van den Heer van Rappard zijne plaats alsdan vervangen moest. Dit gerucht is bewaarheid. — Nu loopt verder het gerucht, dat de Heer Rambonnet de plaats van den jongen van Rappard als Substituut-officier te Tiel zal innemen, en, dat de Heer Schiedius Jr. met de betrekking des heeren Rambonnet zou worden bekleed.

Die Arnhemse heeren of, daar relatie hebbende met de heer van Rappard, onder de ongelukkigen van hante, het personeel der regterlijke magt in de provincie wordt door dien verbazenden Rappard's invloed, uitermate binnen zekere Arnhemse familie- en vriendenkringen geconcentreerd.

Assen 15 December: Als een bewijs, hoe de willekeur eens enkelen het nadeel van velen kan worden, deelen wij het volgende mede: Onder de sprekers, die bij den aanvang der werkzaamheden van het voor Drenthe zoo gewigtig Middenkandil het woord voerden, betugde de heer Timmers van Beilen, namens vele ingezetenen aldaar, het leedvezen, dat door de onhandeldheid van een voormalig bestuur dat dorp van de velddeelen dien onderneming verstoken is geworden. Het eigenlijke der zaak is als volgt. De ontwerpers waren eerst van plan, om het kanaal door Beilen, een der belangrijkste dorpen in dit gewest, te leiden; en het alzoo bevoordelijk te zijn in de uitbreiding van landbouw, nijverheid en handel. Een voormalig lid van het gemeente-bestuur aldaar, die naar men met zekerheid weet, persoonlijk belang heeft bij de maatschappij, belast met de verlenging der Bloegevensche vaart en de daarstelling van zijtakken naar Goerorden

en Beilen, wist de ligtgeloofige grondbezitters in zijn gemeente tegen het geprojecteerde Middenkanaal in te nemen, ten gevolge waarvan velen op zijnen raad hunne gronden tot geene, en andere niet dan tegen schreevend hoogen prijs willen afstaan.

De ontwerpers werden daardoor genoodzaakt, aan het kanaal eene andere rigting te geven. Thans is het evenwel zeker, dat de andere maatschappij uit gebrek van fondsen hare verplichting tot het graven der zijtakken naar Beilen en Coevorden niet kan volbrengen, zoodat Beilen in plaats van twee, niet een enkel kanaal zal bezitten. Men ziet aldaar thans, hoewel te laat, in, dat de belangzuchtige raadgeving wrange vruchten zal dragen.

Uit Noordbrabant wordt ons, van den 14den het navolgende geschreven:

Reeds vroeger is in dit blad melding gemaakt van een, door de vereniging van Burgemeesters en Secretarissen te Vugt, aan Zijne Excellentie den heere Minister van Bin. Z. ingezonden adres, betreffende de heere Groen, die een onrechtelijke belasting op het gedistilleerd. Dit adres en bijlage werd daarna opgenomen in no. 223 van het Weekblad der Burgerlijke Administratie, welk blad op eene ondubbelzinnige wijze van zijne belangstelling in deze belangrijke zaak deed blijken. Vervolgens vond men in no. 225 van genoemd weekblad een ingezonden stuk, op vrij pikanten toon, zoo wel de strekking als de mogelijkheid tot invoering dier belastingen bestrijdende; welk stuk echter in no. 231 W. B. v. B. A. bij een uitvoerig, grondig, allezins afdoend en lezenswaardig verloop van de zijde der vereniging wederlegd werd.

Wat van dit alles zijn moge, van zeer vele zijden wordt de grootste belangstelling ten opzichte van dit gewichtig onderwerp aan den dag gelegd. En terwijl de meeste gemeenten met ongeduld, den uitslag van de bemoeijingen der vereniging verbeidende, strekt het ons tot innig genoegen, reeds nu te kunnen melden, dat de vereniging bij Gedeputeerde Staten, in wier handen genoemd adres gesteld werd, krachtadige ondersteuning heeft mogen ontmoeten, en Z. E. de Min. van Bin. Z. heeft te kennen gegeven bereid te zijn om, zooveel zulks met de bepalingen der Grondwet is overeen te brengen, de belanghebbende Gemeenten in de heffing dezer belasting te zullen behulpzaam zijn, en ook op de verlangde medewerking van de zijde van het dep. van financiën kan gerekend worden.

Spoedig hopen wij in staat te zijn gesteld, meer bepaaldelijk de resultaten van de in deze aangewende pogingen te kunnen mededeelen.

De hr. B. de Jonge, sedert 1825 hoogleeraar aan de school tot aankweking van heelmeeesters en vroedvrouwen te Middelburg, heeft zijn ontslag uit die betrekking gevraagd, bij den overgang der provinciale inrigting in eene geneeskundige gemeentelijke school.

Te Kampen is tot lid van de Kamer van Koophandel en fabrieken bij herstemming benoemd, de heer P. S. Sibbe.

Men meldt uit Hoorn, dat men een toestel zal daarstellen, om het water van een nabij die stad gelegen bronnenwater te filtreren en alzoo drinkbaar te maken, ten einde in het gebrek aan water, wegens de langdurige droogte, te voorzien.

Binnen kort zal de kiel gelegd worden voor een brikship, van wege een Amsterdamsch kantoor, op de werf Welgelegen te Harlingen, waar men nog werkzaam is aan een schoener, voor rekening van de heeren Barend Visser en Zonen.

De heer Martinus Nijhof, thans assistent bij de Overijsselsche kanalisatie-maatschappij, is benoemd tot directeur en tevens boekhouder der Maatschappij tot verbetering van het Zwolsche Diep.

H. K. H. Prinses Hendrik der Nederlanden heeft aan de Vereniging tot Ondersteuning van Hulpbehoevenden, voor hare aanstaande Verloting, geschonken een fraai geborduurd voetzak.

Men verneemt, dat de Fransche Regering, op voordragt van haren consul-generaal te Amsterdam, eene gratificatie van 275 francs toegekend heeft aan eenige ingezetenen van Pétten, wegens de door hun betoonde menschievende hulp bij het redden der equipage van het verongelukte Fransche schip *Marie Aglaé*.

Men leest in de *Tijd, Noordhollandsche Courant*: Wij vernemen met genoegen, dat het aan Z. H. behaagd heeft, den Hoog Eerwaardigen Hooggeleerden Heer Jeannes Philibertus Deppen, professor in het seminarie van 's Bosch en secretaris voor het bisdom van 's Bosch, bij apostolische brieven van den 15den November jl. te benoemen tot bisschop van Samos, i. p. i., met de

bepaling, dat Zijne Hoogwaardigheid behulpzaam zal zijn aan Mgr. den aartsbisschop J. Zwijnen, zoowel in het aartsbisdom van Utrecht als in het bisdom van 's Bosch.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Algemeen wordt onder de middelklasse van hen, die het platteland bewonen, de aanneming der wetsvoordragt van de negen leden tot afschaffing der belasting op het geslagt begerd, en schrijft men den tegenstand, dien deze voordragt ontmoet, zelfs onder de boeren, die zich overigens weinig met politiek bemoeijen, aan den persoonlijken haat toe, die, schandelijk genoeg, ettelijke leden der Kamer in het harte dragen jegens het vroeger ministerie en zijne vrienden.

Men heeft gezegd: het zal niet baten, niet verligten, al is die belasting van 't geslagt, het heeft immers ook niet gebaat, dat men de varkens vrij laat slagten!... Wij noodigen hen die zoo spreken uit, op het platteland bij de arbeidende klasse zich te komen overtuigen, dat dit gezegde bezijden de waarheid is. De gemeente, door ons bewoond, telt 1200 zielen. Onder deze zijn vele veldarbeiders, die op dit oogenblik nauwelijks geld hebben om brood te koop; en toch ligt er bij sommigen een varken in het hok, dat ze nu juist kunnen slagten, nu er geene belasting meer voor behoef te worden betaald. Moesten ze nu 3, 4 of 5 gulden eerst als belasting voldoen, ze zouden daartoe niet in staat zijn, omdat ze zooveel niet bezitten. Deze menschen waren alzoo, als de belasting op de varkens nog geheven werd, van het eenig dierlijk voedsel verstoken, dat ze gedurende een gansch jaar kunnen gebruiken.

De menschen uit de middelklasse ten platten lande (kleine boeren) plegen in den regel met 2 of 3 huisgezinnen ook een beest (een os of koe) te slagten. Moet thans de belasting, 15, 20 of 25 gulden, voor een niet zwaar beest door hen betaald worden, dan kunnen wij de verzekering geven, dat sommigen, die zoodanig beest nu nog in de kuip of stal hebben, hij de tegenwoordige duurte van het brood enz. niet bij magte zullen zijn die belasting te voldoen, en dus het beest zullen moeten verkoopen. — Een man, behoorende onder deze door ons bedoelde middelklasse op het platte land, verklaarde ons, dezer dagen, dat hij gehoord hebbende, hoe er een edel voorstel gedaan was tot opheffing van dezen last, in de hoop, dat het zou worden aangenomen, zijn beest nog niet had verkocht, waartoe anders dit jaar, door hem, omdat hij de belasting niet kon voldoen, besloten was. Met verlangen zag dan ook die weinig vermogende man met zijn gezin, en zijne bureu die met hem het beest zouden slagten, den dag te gemoet, die de tijding brengen zou, dat de voordragt der negen leden was wet geworden.

De heer Groen en de vrienden, de vertegenwoordigers der gereformeerde kerkelijke orthodoxie, die gaarne, wat gebleken is bij de verkiezingen voor leden der Tweede Kamer, voor zich zelve, voordeel trekken van het plattelandsvolk, schijnen, zoover wij uit de voorloopige discussie omtrent de onderwerpelijke zaak hebben kunnen opmerken, hier de belangen ook der middelklasse van het platteland geheel voorbij te zien, en zullen door deze houding veel verliezen van hun crediet. — Dit niet alleen. — Die orthodox gereformeerde mannen, zijn bijzondere liefhebbers der oude Mozaïsche wetten en oud testamentische historien. Ze weten door hunnen invloed ons predikanten te bezorgen, die meer de wet prediken dan het Evangelie, die in hunne treurige prediking meer Joodsch, dan Christelijk zijn. Maar ziet, nu door negen brave Christenmenschen een voorstel gedaan wordt in zake van eene spijswet, zoo geheel in Oud-Testamentischen geest, zoo echt Oud-Testamentisch-Orthodox, nu verzetten die orthodoxen zich tegen, en nu willen ze niet, dat in den geest der Mozaïsche wet, onder hen in veel deelen nog van zeer beteekenende kracht, in Nederland zal gehandeld worden.

Mr. Groen moge in zijn huis vlesch eten, als een ander vroom Salomo, van kudden, lasten — de spijswet van dezen rijken heer (van Salomo) was voor elken dag (I Kon. 4: 23) tien zwaar gemeste runderen, en dan nog twintig weide-runderen, henevens honderd schapen, behalve de herten, reeën, ander wild en het gemest gevogelte.... hij vergete niet, dat onder het Oude Verbond ook aan minvermogenden was voorgeschreven éénmaal 's jaars een beest te slagten. Hij leze slechts Mozes vijfde boek, Hoofdst. 15, waar duidelijk te lezen staat, als eene wet voor Israël door Jehova gegeven, dat de Israëlieten met de eerstgeborenen van hun rindvee niet mochten arbeiden, dat ze de eerstgeborenen hinner schapen niet mochten scheren, maar dat ze die één in een jaar zouden slagten en opeten! — En waarom gaf de wetgever deze wet? Zeker omdat hij wilde dat de mensch bij brood alleen niet zou leven, maar van tijd tot tijd ook een stukje vleesch zou eten! Dat dit de wil des Heeren was, bleek even duidelijk, toen Hij aan de weinig vermogende zwervers in de woestijn, komende uit Egypteland en gaande naar Kanaän, niet alleen brood maar ook kwakkelen te eten gaf.

En, nu wil de heer Groen c. s. den minvermogenden in Nederland het vleesch onthouden, zoo geheel in strijd met de letter der H. S.; — nu wil hij die spijswet, van God gegeven, zoo door zondige menschen laten belasten, dat het schepsel geen voordeel van dit geschapene meer hebben kan, tegen den wil des Schepers!...

De heer Groen is een onbegrijpelijk wezen!

Nieuw eeuwigdij buitenland!

ERRATA.

In het ingezonden stuk: *wie hebben gelijk?* enz. (no. 174) zijn twee zinstorende fouten blijven staan, welke men ons verzoekt thans te redresseren.

1ste kol. regel 6 van onder staat *zijnde nog ge-* derde moet zijn: *zijnde nog geene twee derde*; hiervandien de waarde van het rindvee in 1852 is geweest f 53.53; en niet, zoo als daar stond, f 63.53.

Advertentiën.

Te Rotterdam ligt in lading naar CURAÇAO

voor PASSAGIERS en GOEDEREN om dadelijk na deszelfs binnenkomst te vertrekken, het Gekoperd en Koperd vast Galjoetschip *Maracaibo*, Kapitein C. Ouwehand. Te bevragen bij den Reeder *H. VAN RIJCKHOVEN*, of bij de Cargadoors *H. U. DIG & BLOKHUIZEN*.

Te Rotterdam ligt in lading naar NEW-YORK

het Amer. fregatschip *MISSISSIPPI* kap. J. HARVEIJ, adres bij Wambersie en Crooswijk.

(223)

Door den Boekhandelaar N. DE ZWAAN is uitgegeven:

Geschiedenis van het Huis van Oranje-Nassau;

DOOR

W. KROON.

2 platen.

De schrijver is allergunstigst door zijne beschrijving van 's Gravenhage, en het onderwerp zal wel geene aanbeveling behoeven.

(224)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 17 December 1855		Rusland.	
Nederland. Pct.			Pct.
Ned. W. Schuld. 2 1/2	61 1/2	Hope 1798/1816	5
Dito Certificat. 8		Dito 1828/1829	5
Dito dito . 4	98	Cert. 1831/1838	5
O. I. Leening. 4		Dito Dito	4 1/2
Amort. Syndic. 3 1/2		Dito Hope . . .	4
Hand.-Maats. . 4 1/2		Dito <i>Stieghits</i> . . .	4
Belgie.		Dito dito 5e Ser. . .	4
Certificaten. . . 2 1/2		Inscr. Assig. . .	6
D° <i>Rothschild</i> . 2 1/2		Certific. dito. . .	6
Frankrijk.		Polen.	
Obligatien. . . 8		Obligatien . . .	4
Spanje.		Oostenrijk.	
Nieuwe . . . 1	21 1/2	Bank . . .	5
Dito Buitenl. . 8	45 1/2	Dito bet. Amst. .	5
D° Binnel. om. 8	41 1/2	Dito letter B. . .	5
Bew. Sp. Com. .	5 1/2	Dito 1847 . . .	2 1/2
Portugal.		Dito 1851/1852	2 1/2
Londen . . .			
Polen Loten fl. 250	15 1/2	Ecuador 3 1/2	Peru 4 1/2

Over het geheel waren handel en variatie heden hoogst onbeduidend, met uitzondering echter van Peranen welke 1 1/2 pct. lager sluiten door voortgezette verkooporder.

FRANKFORT, Vrijdag, 16 Decemb. 5 pct. Metal. 80; Bankact. 1392; Loten fl. 250, 118; Spanje 1 pct. 21; dito 3 pct. 41 1/2; Wissel op Weenen 103. Onbeduidende variatie.

LONDEN, Vrijdag 16 December. Consols op tijd 94 1/2; Mexico N. 3 pct. 24 1/2; Peru 4 1/2 pct. 67 1/2; Spanje 1 pct. 22 1/2; Certificaten 5 1/2. Overige fondsen onveranderd.

PARIJS, Vrijdag 16 December. Fr. 4 1/2 pct. op t. 101 1/2; dito 3 pct. op t. 74.75; Sp. binn. 3 pct. 42 1/2; dito 1 pct. 21 1/2; Belg. 4 1/2 pct. 96; Rusl. 4 1/2 pct. 96; N. Met. 5 pct. 8.

WEENEN, Vrijdag 16 December. N. Metall. 93 1/2; lett. B 111; Bankactien 1374; Lomb. 5 pct. 100; W. Londen 11.16; Parijs 135 1/2; Zilver 151.

MADRID, Dingsdag 13 December. Sp. binn. 3 pct. dito nieuwe 1 pct. 22 1/2; Certificaten 5 1/2.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te 's Gravenhage.

BIJVOEGSEL.

behoorende tot «DE GRONDWET» van 19 December 1853.

Staten-Generaal

Tweede Kamer.

AVONDZITTING VAN ZATURDAG, 17 DECEMBER.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT legt gelijke verklaring af, als verscheiden leden aan het slot der ochtendzitting. — Daarna worden de beraadslagingen voortgezet. De heer VAN NISPEN erlangt het woord, en begint met te verklaren, dat ook hij in de sectie de afschaffing van belastingen voorgestaan heeft. Hij bevestigt insgelijks, dat zijne sectie een der voorstellers hetzelfde gevoelen heeft voorgestaan.

Wat nu de zaak zelve betreft, hij meent, dat de voorstellers in dwaling verkeeren. Zijn oordeel over het voorstel is in overeenstemming met het verslag, waar gezegd wordt dat ten platten lande nauwelijks 10 der bevolking en kalfvleesch eet, en dat alzoo geene leniging in de druk van het grootste deel der bevolking daardoor zal worden aangebragt.

Over het voorstel van de Spr. moet hij opmerken, dat het zeer kort is, en dat het veel korter zou moeten zijn. Niets van politieke strekking daarin zou moeten zijn. Ook de uitdrukking, dat er in de tegenwoordige standigheden der finantien niets gedaan kon worden, is niet verlangd.

Bij hem is de eenige vraag: zal het voorstel enigzins helpen? En die moet hij ontkennend beantwoorden. Zijns inziens moet men toch eerst helpen, die 't meest hulp behoeven, en die hulp moet zoo snel mogelijk werken; en het doel bereikt het voorstel niet. Deze afschaffing strekt tot om weg te nemen, dat wat de eerste levensbehoeften betreft. Onder de eerste levensbehoeften kan hij 't rund- en kalfvleesch niet rangschikken. Ook hij wenscht der mindere klasse een stukje vleesch, maar dit wordt door de voorstellers niet bewijze dat hij te haren behoeven onvoldoende vermindering wils aanbrengen, strekt zijne vroeger medewerking tot de afschaffing van den accijns op het rund- en schapenvleesch.

Spr. betoogt nu meer in 't breede zijne stelling, dat het grootste deel der bevolking geenszins door het voorstel zou worden gehaat, daarbij wederleggende de berekeningen van de Memorie van Beantwoording, omtrent de classificatie der ingezetenen en gezinnen. Hij treedt in vele opmerkingen omtrent de verhouding der betaling in den landbouw per ziel, naar gelang der bevolking, waarvan de mindere is, dat in die gemeenten, waar de meestgegoeden geen, de belasting wordt betaald, en dat de minvermogenen er al zeer weinig of niets aan betalen. Hij strekt berekeningen uit over alle provincien, waar hij steeds de stelling vindt, dat de belastingen niet kunnen worden afgeschaft.

De heer MACKAY plaatst twee opmerkingen op den voorstel. Het eerste punt betreft, hij treedt niet in de bedoelingen of de drijfveren der voorstellers, ofschoon, dat onzer partij wel eens te gemoet gevoerd is. Maar het op daadzaken: het initiatief gaat uit van oppositie.

Hij zegt niet, dat het is een partijvoorstel, maar wel een voorstel van de oppositie. Hij is niet genoodigd, dat vele voorstellers heden morgen gezegd hebben dat zij reeds in de sectie er op aangedrongen hebben; hij wilde meer: hij wilde dat men bij de Regering bij meerdere gelegenheden er op hadde aangedrongen, vóór dat men met een geheel bereid plan vóór den dag ware gekomen. Bijgevolg is het geen initiatief na het aanwenden van vruchteloze pogingen, zoo als bijv. het initiatief in 1844, ter zake van het voorstel der Grondwets-hertziening. — Er is vroeger alle gelegenheid geweest, om het voorstel te doen vóór April, en toen heeft men 't niet gedaan.

2°. Het is een ernstig voorstel. Hij wil niet als antecedent stellen, dat een afbrekend bewaad telkens het nieuwe in mora zal plaatsen, en te kennen geven: gij kent uwe taak niet. Te meer ernstig acht hij 't voorstel, om den indruk dien het moet te weeg brengen: dienschilderingen van ellende, van eene vermagerde en verhongerde, uitgeteerde bevolking kunnen niet dan eene slechte uitwerking hebben.

Ook ernstig is het, van de materiele zijde beschouwd; want het is eene greep in het belastingstelsel, zoolwat het Rijk als de gemeenten betreft; het geldt, blijkens den ijverigen econoomist DE BRUIJN KOPS, een totaal van zeker een miljoen, alleen voor het geslacht.

Ernstig eindelijk is 't bij de heerschende begrippen, als dat de ellende komt van de belastingen, en dat de ellende komt van de belastingen. Nu komt de Spr. tot het voorstel zelf. Hij zal daarover kort zijn; want er is daarover reeds zoo veel gezegd, dat hij alleen zal vragen: 1o. kan het voorstel baten? En 2o. kan de schatkist er naadeel door lijden?

Ad. 1o. Hij is zeer in het onzekere wie het zal moeten baten. De een zegt die, de ander, gene klasse; de een zegt den arbeider, die zegt de kleine burgerij, een derde zegt de behoeftige; de Memorie van beantwoording zegt, in generale termen: het volk. Spr. is dus zeer in onzekerheid op dit stuk, maar hij vraagt daarbij: is het vleesch algemeen eene eerste levensbehoefte? Hij beantwoordt dit ontkennend. Hij geeft toe, dat het vleesch een krachtig voedsel is, maar er zijn vele krachtige bevolkingen, die geheel andere voedingsmiddelen hebben. Spr. brengt onderscheidens Rijken, hij, waar geheel andere middelen tot onderstand van den mensch gebezigd worden en het gebruik van vleesch zelfs eene zeldzaamheid is.

Hij zegt niet met anderen, dat de afschaffing geene vermindering zou zijn; neen, wat er af gaat, als belasting, vermindert den prijs. Maar hij blijft er bij dat, het daarom toch niet zal baten.

Als het waar is, dat men in Engeland goedkooper vleesch eet ten gevolge van onze belaste consumtie en de vrijheid daar, ja, dan komt de zaak in ernstige overweging, ofschoon hij meent, dat het feit niet juist is.

Ad. 2°. Kan de schatkist deze inkomst missen? Als men alleen het cijfer der ontvangsten, de ruime kas, en de kosten op zoo normalen voet, als men deze panseel bron van inkomsten zou weg laten, doen vallen.

Spr. is niet beducht voor de afschaffing van belastingen, als door die afschaffing zelve een grootere ontwikkeling voor in de plaats komt, maar dat hij hier niet; anders zou hij over dat bezwaar henen stappen.

In elk geval wacht hij af de inlichtingen, door de voorstellers te geven.

Wat het tonnegeld aangaat, de afschaffing daarvan behoort thuis in ons vrij handelstelsel; hij gelooft ook, dat, als het kan, men er toe moet overgaan.

Maar nu de vraag is: moeten we niets doen? Ja, er moet iets gedaan worden; sprekers ideaal is: vrij brood en vrije grenzen. — Ziet men kans, om accijnsen te verplaatsen, ó zeer goed; de accijnsen zijn wel oud; maar men behoeft daarom nog tot geen income-tax te komen. Spr. zou gaarne zien afschaffing van de opcenten op de accijnsen: er zijn gemeenten, waar tot 200 opcenten worden geheven; die opcenten moeten dus zeer drakkend. Al wordt het voorstel dan ook niet aangenomen, dan nog blijft er voor de Regering ruim baan om veel te doen. En men kan overigens zeer goed getind voor de mindere klasse zijn, zonder dat men daarom tot dit voorstel toetredt. Hij althans, tenzij hij door de voorstellers anders mogt over-

tuigd worden, zal er tegen stemmen, omdat het voorstel niet helpt het bij juist helpen wil.

De heer WASSINKO treedt in een zeer uitgebreid wetenschappelijk betoog over de voedingsmiddelen in 't algemeen en ook daarover, dat te dien opzichte hier te lande zeer veel te wenschen overig is. Hij wijst tot staving zijner meening meer bepaaldelijk op het uitnemend werk van Professor Mulder, en ten bewijze hoe groot de behoefte aan goede voedingsmiddelen hier is, wijst hij hoe door sommigen allerlei surrogaten worden aanbevolen, waaronder zelfs wilde kastanjes, boomschors enz. Is dat niet het beste bewijs, hoe ver het hier gekomen is met de volksvoeding? Spr. komt tot de slotsom, dat al wat strekken kan, om de eerste levensbehoeften te ontfenken, dringend noodig is; daarbij komt de onevenredigheid van den druk der accijnsen, en wel ten naaste de mindere klasse. Hij bereept zich vooral op de rede van Graaf Schimmelpenninck, in Maart 1848, in deze zaak gehouden.

Just was het de onevenredige druk der accijnsen, waarop die voormalige Minister destijds wees, en hij noemde speciaal het geslacht en het gemaal, tot welker afschaffing, althans vermindering, ten spoedigste de medewerking der Staten-Generaal zou worden ingeroepen in 't belang der mindere standen. Welnu, wat in 1848 waar was, is dit in 1853 niet minder.

Spr. treedt in besprekingen en statistieke opgaven wegens de verarmingsverschijnselen in 't lande bij de mindere klasse, en die van de laatste voedselverarming, en vermindering van het aantal hulphulpbetenden; kortom, hij slaat een breed blik in al de processen van het armere.

Hij onderzoekt verder, dat de oorzaak dier verarming in het slechte voedsel gelegen is, en dat dit in verband met de belasting op de voedingsmiddelen staat, behoeft geen betoog. Dat onderzoek is zeer uitgebreid; het omvat eene geheele geschiedenis der voedingsmiddelen ten allen tijde en bij alle volken, tot op onzen tijd; den invloed daarvan op den fysieken toestand, de gevolgen van het gebruik der middelen op den lichamelijken en zieletoestand. Hij komt ten slotte tot de afschaffing van den accijns op het geslacht, waarvoor hij zich van ganscher harte verklaart, als nuttig en noodig, in overeenstemming met de overwegingen, welke hij voorgedragen heeft.

Hierna wordt de vergadering gescheiden tot Maandag ochtend ten 11 ure.

Regeling van het muntwezen van Nederlandsch-Indië.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE TWEEDE KAMER.

(Bemiddeling van de Regering.)

§ 1. In de eerste plaats is het vraagpunt in aanmerking gekomen, of de regeling van het Indiësch muntwezen als noodzakelijk, zoo ja, of die regeling als van dringenden aard zij te beschouwen.

Over het eerste gedeelte dier vraag heerschte onder de leden, die aan het onderzoek deel namen, geen verschil van gevoelen. Het 59ste artikel der Grondwet behelst omtrent de regeling bij de wet van het muntstelsel voor onze kolonien en overzeesche bezittingen een gebiedend voorschrift. Het bestond dit voorschrift niet, dan zouden aan den tegenwoordigen toestand van het circulerend medium in Nederlandsch-Indië dringende genoeg voor afdoende maatregelen tot het brengen daarvan op eenen beteren toestand ontbreken zijn. De gebreken van dien toestand zijn bekend. Terwijl het muntstelsel in Indië in naam op een gouden en zilveren standaard berust, zijn daar geen gouden en zilveren specien anders dan als handelen in omloop. De betaalmiddelen bestaan er, behalve uit bankpapier, dat niet te verzilveren is, uit receptissen, welke leeren op eene gekunstelde wijze moet worden gehandhaafd, en uit koperen duiten, die, ten gevolge van de te ruime uitgifte, het karakter van pasmunt; dat zij oorspronkelijk bezaten, verloren hebben.

Ook de dringende, spoed eischende aard der regeling van het Indische muntstelsel werd door de meeste leden erkend. Te lang reeds, zeide men, heeft tot groot nadeel van den Staat, van bijzondere personen en van de ontwikkeling onzer Oost-Indische bezittingen, het circulerend medium aldaar in eenen gebrekkigen toestand verkeerd. Nu de middelen, om door het tot stand brengen eener goede regeling van het muntstelsel afdoende verbetering in dien toestand te brengen, geheel of grootendeels in de schatkist voorhanden zijn, behoort men daaromtrent niet langer te dralen. Indien in het vorige jaar het verlangen, om die middelen zooveel mogelijk beschikbaar te houden voor het bewerken der conversie van de 4 pcts. nationale schuld, op het lot der toen gedane regeringsvoordragt tot herstel van het Indische muntwezen invloed heeft uitgeoefend, dan kunnen thans, nu het uitzicht op het tot stand brengen dezer conversie voor het oogenblik vervlogen is, beschouwingen van dien aard hier niet meer gelden. De meeste leden hebben dan ook in die omstandigheid de verklaring gezien van het later indienen der tegenwoordige nieuwe voordragt, waarover enkelen zich hadden beklagd. Hoe dit zij, verder uitstel kan en moet zeer nadeelige gevolgen van onderscheiden aard na zich slepen.

Niet minder bestaat dringende noodzakelijkheid voor het herstel van het Indisch muntwezen uit het oogpunt der meerdere ontwikkeling onzer overzeesche bezittingen. Telkens wordt de wensch geuit, dat een deel onzer kapitalen zich daarheen mogen verplaatsen, om in ondernemingen van landbouw, mijn-ontginning, vervoermiddelen en dergelijke, waarvoor zich daar zooveel gelegenheid aanbiedt, gebruikt te worden. Maar hoe kan men zelfs op eene gedeeltelijke vervulling van dien wensch rekenen, zoolang het voornaamste betaalmiddel in Ned. Indië in papier bestaat, dat buiten onze bezittingen niet gangbaar is, en omtrent welks latere inwisseling tot de nominale waarde, in die bezittingen zelve nog onzekerheid blijft herschen, niettegenstaande het daar thans tot boven die waarde gerezen is?

Nog uit andere oogpunten geldt het hier eene zaak van dringenden aard. Ten gevolge van den gebrekkigen toestand van het Indische muntwezen en van de daaruit voortvloeiende ongelegenheden, heeft het Indisch Bestuur zich in 1847 genoodzaakt gezien, allen invoer van kopergeld uit de buitenbezittingen op Java en Madura te verbieden en wordt dit verbod nog gehandhaafd. In vroegeren tijd werd ons kopergeld dikwerf van de buitenbezittingen naar Java verzonden. Nu dit niet meer kan plaats hebben, wordt, daar het kopergeld in Ned. Indië zulk een aanmerkelijk deel van het circulerend medium uitmaakt, de handel tusschen Java en de buitenbezittingen uitermate belemmerd. Met name wordt daardoor aan den bloei der vrijhavens van Macassar, Menado en de Moluksche eilanden een hinderpaal in den weg gesteld. Wanneer daar bijv. een Ned. schip aankomt met eene lading, waarvan de opbrengst geheel of gedeeltelijk tot aankoop van producten op Java bestemd is, en die opbrengst in kopergeld wordt betaald, moet dat geld in de vrijhaven verblijven, tot het bedrag door middel van wissels, die het bewind der buitenbezitting op Batavia trekt, derwaarts kan worden overgemaakt.

Al verder is het te vreezen, dat, naarmate de maatregelen tot herstel van het Indische muntwezen langer worden vertraagd, de massa van het in Ned. Indië in omloop zijnde kopergeld zal toenemen en dus de opoffering, die het Gouv. zich tot gedeeltelijke inwisseling daarvan toch eenmaal zal moeten getroosten, te grooter zal worden. Men doelde hier niet zoozeer op den frauduleusen invoer van nageemaakte Ned. duiten, waarvoor, naar het oordeel van vele leden, geene vrees meer behoeft te bestaan, als wel daarop, dat in den Indischen Archipel bij voortdurend zoogehaamde copper-tokens in omloop worden gebracht, die ligter en van slechter allooij zijn dan de Ned. duiten en ook eenen anderen stempel dragen, doch in den Archipel door den inlander worden aangenomen. Volgens de laatste opgave die men daaromtrent heeft, zijn te Singapoer 1040 stuks van deze tokens in omloop. Om de omstandigheden van het bestaan van zulk eene ongunstige verhouding, moet deze laatste soort van koperen munt in Ned. Indië, die thans in den Archipel verspreid zijn, meer en meer naar onze bezittingen terugdringen.

Terwijl alzoo verder uitstel hier nieuwe schade zou kunnen berokkenen, loopt op dit oogenblik, naar het oordeel van verscheidene leden, meer dan eene omstandigheid te zamen, waardoor de uitvoering der maatregelen tot herstel van het Indische muntwezen, indien met eenigen spoed daartoe werd overgegaan, zeer zou worden begunstigd. Daaronder telde men in de eerste plaats den tegenwoordigen hoogen stand van den wisselkoers van Java op Nederland. Uit dien hoogen wisselkoers moet de noodzakelijkheid voor den particulieren handel ontstaan, om onder bepaalde omstandigheden zilveren specie naar Java te zenden. Indien dus het Nederlandsche Gouvernement ter uitvoering der beoogde maatregelen, zilvergeld naar Indië doet overvoeren, dan is er niet slechts minder vrees voor het dadelijk weder wegvliegen van die specie, maar integendeel uitzicht, dat het in omloop komende bedrag aan zilvergeld met het door den particulieren handel aangevoerde zal worden vergroot.

In de tweede plaats moet de tegenwoordige marktprijs van het koper, waarin geheel onvoorzien, in den laatsten tijd eene hoogst aanmerkelijke rijzing heeft plaats gegrepen, als eene zeer gunstige omstandigheid voor het nemen van maatregelen tot herstel van het Indische muntwezen worden aangemerkt. Daardoor is de innerlijke waarde der in omloop zijnde koperen pasmunt veel meer tot de nominale waarde genaderd, en dus voor het Gouvernement de mogelijkheid gebaren, om die maatregelen in het tegenwoordig tijdsge-

wricht op eene veel minder kostbare wijze tot stand te brengen dan in 1852 het geval had moeten zijn.

§ 2. Als tweede hoofdpunt kwam in aanmerking, of de zilvecirculatie in Nederlandsch Indië waarschijnlijk en mogelijk is, en of dus de zilveren standaard als grondslag van het muntstelsel aldaar behoort te worden aangenomen. De wenschelijkheid van het herstel der zilvecirculatie in Indië werd niet rechtstreeks bestreden. Integendeel meende men, dat zoodanig herstel in het belang van den bloei onzer bezittingen in het tegenwoordig tijdperk nog meer dan vroeger gevorderd wordt. Men wees daarbij op de groote uitbreiding, die de algemeene handel in den Oosterschen Archipel, ten gevolge der verbazingwekkende ontwikkeling van Australië en Californië reeds heeft erlangd, of ock ten gevolge van zeer mogelijke verandering in het stelsel van uitsluiting, dat in het Chinesche rijk en in Japan wordt gehandhaafd, weldra kan erlangen. Men voerde verder aan, dat het niet meer dan billijk en regtvaardig is, dat onze Oost-Indische bezittingen in dit opzigt met het moederland en met de West-Indische op ééne lijn worden gesteld. Enkele leden waren er slechts, die, juist in verband met de aanknooping van nauwere betrekkingen tusschen Nederlandsch Indië en Australië, in bedenking gaven, of het ook in aanmerking kon komen, voor onze Oost-Indische bezittingen den gouden standaard als grondslag van het muntstelsel aan te nemen, langs dien weg het Australische goud daarheen te lokken, en dus daar, in plaats van eene zilver-, eene goudcirculatie in te voeren. Java zou zoo doende, tot groot voordeel dier bezitting, de voorname wisselplaats van het goud der nieuwe wereld kunnen worden. Dat denkbeeld vond echter geen bijval. Behalve dat het de oprigting eener afzonderlijke Munt voor het edel metaal op Java onderstelt, waartegen, gelijk nog nader bliken zal, gewichtige bezwaren bestaan, kon men het niet raadzaam oordeelen, dat het muntstelsel in Indië op eenen geheel anderen grondslag dan in het moederland ruette. Daarenboven kon men zich niet voorstellen, dat, zelfs bij de aanneming van den gouden standaard in Nederlandsch Indië, het goud immer in aanmerkelijke hoeveelheid naar Java zou toevloeijsen. Het verschil tusschen den in- en uitvoer van Java naar Nieuw-Holland zou in den regel veel meer door Engelsche manufacturen dan door goud worden aangezuiverd. Inzonderheid moest men niet uit het oog verliezen, dat de edele metalen daarheen vloeijen, waar de grootste geldmarkten te vinden zijn en waar het meeste goud- en zilvergeld in omloop is, en dat dus ook het goud voortdurend veel meer naar Europa dan naar eene ander gedeelte der wereld zal worden gezonden. De ondervinding bewijst dit dagelijks. Het Californische goud blijft niet in de Vereenigde Staten, maar wordt voor een groot deel over New-York naar Londen vervoerd, waarheen ook het Australische toevloeit. Het gaat daarmede als met de katoen, waarvan de grootste hoeveelheid haren weg naar Groot-Brittannië vindt, omdat daar de katoenfabrieken der hoogsten trap van uitbreiding hebben erlangd.

Veel meer verschil van gevoelen dan over de wenschelijkheid der zaak, heerschte over de vraag, of het behoud der zilvecirculatie in onze Oost-Indische bezittingen op den duur mogelijk zal zijn. Vele leden konden de vrees niet verbergen, dat, na het herstel van het muntwezen, het zilver weder uit onze bezittingen zou wegvloeijen, en dat dus de zilvecirculatie daar niet zou kunnen worden gehandhaafd; zelf niet met hulp der jaarlijksche uitzendingen van specie, waarmede het Gouvernement, als de tegenwoordige wet tot stand komt, wel zal moeten voortgaan. De Javaan, zeide men, is aan het kopergeld gewoon. Zijn aard brengt mede, dat hij niet dat duitsgewijze en bij den dag in zijne betrekkelijk hoogst geringe behoeften voorziet. Het dagloon van den arbeider is zoo gering, dat het meestal niet anders dan in kopergeld kan worden betaald. Uit een en ander vloeit voort, dat eene veel grotere hoeveelheid aan koperen pasmunt in Nederlandsch Indië in omloop moet blijven, dan men in verhouding tot geheel het circulerend medium in eenig Europeesch land zou durven aannemen. Het voorstel der Regering strekt, om ruimschoots in die eigenaardige behoefte te voorzien. Maar nu zou van een en ander lijg het gevolg kunnen zijn, dat het kopergeld op nieuw het zilver verdrongt, en dat dus het eene koperen standaard in onze Indische bezittingen bleef bestaan, in welk geval de hoogst aanzienlijke geldsommen, die men tot herstel van Indische muntwezen wil besteden, nutteloos aangewend zouden zijn.

De meeste leden koesteren echter op dit punt eene meer gunstige verwachting. Huns inziens was de zilvecirculatie in onze bezittingen zeer goed op den duur bestaansbaar, mits slechts het muntstelsel aldaar goed geregeld werd en tegenover het in omloop te brengen zilver eene niet al te uitgebreide kopercirculatie plaats had. Men beriep zich daarbij op het voorbeeld van Britsch-Indië, welk land ten aanzien van dit punt vooral tot maatstaf kan strekken. In Britsch-Indië is men steeds, ook toen aldaar ropingen van onderscheiden muntslag en innerlijke waarde gelijktijdig in omloop waren, er in geslaagd, om eene regelmatige zilvecirculatie in stand te houden. Weenige jaren geleden is daar de zilvermunt ingewisseld en vervangen door papieren van eenparige gehalte. Naast dat zilvergeld is eene betrekkelijk niet groote hoeveelheid gouv. munt, koperen munt in omloop. Maar vermits het kleinste kopergeld van deze soort de waarde vertegenwoordigt van $\frac{1}{2}$ van de roping en de dagelijksche transactien van den inlander in den bazaar meestal over veel kleinere waarden loopen, bezigt hij nog eene conventionele munt, uit eene soort van schelpen, de *cowries*, bestaande, met welke conventionele munt het Gouvernement zich niet inlaat. Ook die omstandigheid heeft

de handhaving der zilvecirculatie in Britsch-Indië benadeeld. Op Java kent men een zoodanig hulpmiddel niet, waaruit reeds volgt, dat daar betrekkelijk koperen pasmunt in omloop kan blijven.

Te minder kan men aannemen, dat de Javaan thans eene even beslissende voorkeur als vroeger voor het koperen zilver koesteren, omdat hij zich voor transactien, waarbij eenigzins grootere sommen geldt, wel aan het gebruik der reepissen heeft moeten gewennen. De ondervinding heeft geleerd, dat dit papier ten allen tijde tegen koper kon worden verwisseld. Hij zal dus nog veel minder bedenking maken tegen het aannemen van grof zilvergeld, hetwelk ook zijn oogpunt gewigtige voordeelen bezit, daar het gemakkelijker te bewaren is dan koper, gemakkelijker te wisselen dan de reepissen, niet als deze in een land Nederlandsch Indië aan bederf is blootgesteld. Het in omloop brengen eener genoegzame hoeveelheid zilveren scheidemunt zal voor hem den overgang te gemakkelijker maken, er behoeft derhalve geene vrees te bestaan, dat, na herstel der zilvecirculatie in Nederlandsch Indië, facto koperen standaard zal herleven. Alleen, men herhaalde, behoorde er zorg te worden gedragen, dat de massa in omloop blijvende koperen pasmunt niet onevenredig groot. Verscheidene der leden, wier gevoelen thans wordt gedrukt, konden niet ontveinzen, uit dit oogpunt nog bezwaren tegen de voorgestelde regeling te hebben en den twijfel koesteren, dat het cijfer van tien millioen gulden, hetwelk als bedrag der in omloop blijvende duiten wordt aangenomen, nog te hoog was. Die twijfel hestond bij hem meer, omdat dit cijfer op de onderstelling steunt, dat het gezamenlijk bedrag der duiten; die zowel in circula als in de depôts zijn, eene som van 39 millioen gulden à 120 duiten per gulden, belooft; zoodat, indien deze raming eens faalde, hetgeen met het oog op de noot op blad der Memorie van Toelichting tot het vorige ontwerp ligt geval kon zijn, en dus naderhand bleek, dat voor of 10 millioen meer aan duiten in omloop was, ook het bedrag van het in stand gehouden kopergeld met al millioenen zou verhoogd blijven.

§ 3. Al verder is weder de vraag over de wenschelijkheid en mogelijkheid der oprigting eener Munt op Java behandeld. Vele leden gaven te kennen nog altijd aan dit punt waarde te hechten en het gevoelen voor te staan, dat alleen als er in onze Oost-Indische bezittingen zelve geene munt bestond, tot het aannemen van zilveren standpenningen, het behoud der zilvecirculatie aldaar genoegzamer verzekerd zou zijn.

Vele andere leden gaven te kennen, dat naar hun inzicht de bezwaren, die in de Memorie van Toelichting tegen vestiging eener munt voor zilveren specie op Java ontwikkeld, niet slechts werkelijk bestaan, maar wel zelfs nog in hoogere mate dan zij daar worden aangeduid.

§ 4. Het heeft een vierde hoofdpunt van beslotenheid uitgemaakt, of te thans in Indië in omloop zijnde reepissen à pari, dat is tegen eenen zilveren Nederlandschen gulden voor iederen reepis-gulden, wel tegen een minder bedrag, bijv. tegen 90 cents Nederland voor den reepis-gulden, moeten worden ingewisseld. Men genoeg algemeen heeft men verklaard, zich, wat dit punt betreft, niet het gevoelen der Regering te vereenigen en de inwisseling der reepissen à pari voor te staan. Vele leden brapalden zich bij de toelichting van dit hun denkbeeld eene verwijzing naar hetgeen in het vorige jaar bij de wisselde stukken en in de gehouden beraadslaging over te dezen aanzien op de Regering rustende verpligting is berde gebracht. Anderen erkenden, dat het vraagstuk sedert het vorige jaar ten gevolge der rijzing van den wisselkoers van aard is veranderd, en dat indien men dien koers thans tot grondslag wilde nemen, voor de honderd reepis-guldens f 105 in specie zouden moeten worden betaald, ofschoon dit weersproken schijnt te worden door de procureuranten, volgens welke bij inwisseling van reepissen tegen zilver, nog altijd eenige percenten agio wordt berekend. Er waren leden, die te kennen gaven, vroeger van gevoelen te zijn geweest, dat het cijfer van inwisseling der reepissen moest op de berekening der gemiddelde agio van het zilver tegenover het papier gedurende de laatste jaren Nadat echter de meerderheid der vorige Kamer in 1852 het beginsel der inwisseling van de reepissen-gulden voor gulden had aangenomen, hadden deze leden begrepen de argumenten ten voordeele van hun gevoelen niet meer te moeten doen gelden, maar in de genomene beslissing te moeten berusten.

Slechts van de zijde van zeer enkele leden werd het gevoelen voorgestaan, dat ook nu nog de verzilvering der reepissen behoorde plaats te hebben naar den maatstaf hetgeen deze leden de werkelijke waarde van dit papier noemden, en dus hoogstens tegen 90 cents voor elken reepis-gulden. Men woogde er bij, dat ook in dat geval houders der reepissen meer bevoordeeld dan benadeeld zouden worden, vermits de reepis-gulden niet geacht worden meer te vertegenwoordigen dan de metaalwaarde van 120 koperen duiten, en dus die metaalwaarde hier eigen de ware maatstaf was.

Op dit laatste werd door sommigen geantwoord, dat, indien men, met ter zijde-stelling van de gouv. publicatie, waarbij de reepissen verklaard zijn voor dertien nominaal bedrag, gulden voor gulden, den standpennings vertegenwoordigen, voor een oogenblik in het gevoelen dat de metaalwaarde der koperen duiten hier bestemd moet, die stelling slechts toe te passen zou zijn op het lijks een viende van de thans in omloop zijnde reepissen gezamenlijken bedrage van 24 millioen gulden. De 7 millioen aan reepissen, voor welke thans een gelijk bedrag

zilveren specie in Indië in depôt ligt, kunnen toch wel geacht worden koperen duiten te vertegenwoordigen. Hetgeen zouden deze receptissen tegen dat zilver zijn getrokken, indien niet 's Lands belang had medegebracht het tijdelijk in bewaring te houden. Even zoo kan men beweren, dat de receptissen, waartegen de 8 miljoen bankpapieren zijn ingewisseld en de 2 miljoen aan receptissen, tegen welke de speciekas der Javasehe Bank is opgenomen, als het er op aan komt om den voorraad zilveren zij inwisselbaar zijn, te bepalen, en dat men het met de metaalwaarde van 120 koperen duiten.

Bij de behandeling van geheel dit vraagstuk is door enkele leden teruggekomen op het gevoelen, dat de voorgestelde maatregelen tot herstel van het Indische muntwezen niet als van zoo dringende aard moesten beschouwd worden. Indien het voorstel niet zou zijn, dat de receptissen in Indië, een zilveren gulden of zelfs nog iets meer, scheen er geene behoefte te bestaan aan de afwisseling van al de receptissen. Men meende althans te vragen, of het Gouvernement niet zou kunnen beproeven om de zilverschuld op Java te herstellen, hetgeen door het in omloop brengen der daar thans als depôt aanwezige zilveren specie, gepaard met eenige uitzending van zilver uit het moederland.

Nog is te deser gelegenheid door eenige leden de wenschen geuit, dat de Regering de opgaven wegens den stand van den wisselkoers van Java op Nederland en Engeland en wegens den agio op de drie hoofdplaatsen van Java, die bij de behandeling der vorige wet omtrent het Oost-Indische muntwezen aan de Kamer werden medegedeeld, zoover mogelijk moge doen bijwerken, om dan ook die aanvullingsstaten bij de Kamer in te zenden.

§ 5. In de vijfde plaats is in overweging genomen, of het nuttig en noodig is, dat het muntstelsel van Nederlandsch Indië, wat den inhoud aan zijn zilver van den standpenning betreft, op denzelfden grondslag als het muntstelsel in het moederland berust.

Slechts weinige leden koesterden of op dit punt twijfel of stonden rechtstreeks het gevoelen voor, dat de Indische gulden het volle bedrag van 9.450 wigtjes fijn zilver, dat voor den Nederlandschen gulden wordt vereischt, niet behoort te bevatten.

De groote meerderheid kon zich met deze beschouwing eenszins vereenigen. Voor den handel, zeide men, is het van overgroot belang, dat tusschen het Indische en het Nederlandsche muntstelsel, althans wat den zilveren standpenning betreft, volkomene overeenstemming heerscht. Het slaan van Indische gulden van mindere metaalwaarde strijdt niet de lessere der wettenschap en met het wel begrepen belang zoowel van de Regering als van de bevolking.

§ 6. In al de beschouwingen is ook langs wege de vraag behandeld, of het niet wenschelijk en mogelijk zou zijn, de maatregelen tot herstel van het Oost-Indische muntwezen zoodanig in te rigten, dat ook na dat herstel het circulerend medium voor een deel uit papier zou bestaan; zoodat de Regering of een deel der receptissen in wezen liet, of daarvoor middellijk of onmiddellijk eenig ander zilver vertegenwoordigend papier in de plaats stelde.

Vrij algemeen kwam men daarin overeen, dat, zoo dit denkbeeld uitvoerbaar ware, zonder het hoofdoel van geheel den maatregel te benadeelen of in de waagschaal te stellen, aan de wenschelijkheid der zaak geen twijfel kan bestaan. Het is eenen kant zou bij het in wezen laten van de receptissen, de uitgaaf voor de inwisseling van dat papier, en de aandacht, aanmerkelijk verminderen; ja zelfs, naar het gevoelen van enkelen, het gevaar van stoornis der herstelde zilver-circulatie gematigd worden. Aan den anderen kant zou door het in omloop laten naast de zilveren munt van zekere hoeveelheid papier het best voldaan worden aan de behoeften der Indische maatschappij.

In twee der Afdelingen is bij de behandeling van dit punt het denkbeeld geopperd, om het tweeledig doel van het in omloop houden eener genoegzame hoeveelheid altijd te verzilveren papier en van het brengen van besparing in de kosten tot herstel van het Indisch muntwezen te bereiken door het maken van een nuttig gebruik van de Javasehe Bank. Die instelling wilden zij voornamelijk aan de inwisseling der receptissen dienstbaar gemaakt hebben. Te dien einde moest volgens een dantrent medegedeeld ontwerp, de afwisseling plaats hebben, waarvan de

worden berekend, dat de afwisseling van de receptissen 10 miljoen gulden zou kunnen verstrekken, met welk bedrag, aan bankbiljetten uit te geven, een gelijk bedrag aan receptissen moest worden vernietigd. In de tweede plaats zou, volgens dit plan, het reeds in Indië bestaande zilverdepôt van ruim 7 miljoen gulden mede bij de Bank worden overgebracht, ten einde dit depôt insgelijks tot inwisseling van receptissen te gebruiken. Een bedrag van 17 miljoen aan receptissen zou langs dien weg uit den omloop verdwijnen. Als men dan voor de overige f 7,300,000 aan receptissen zilvergeld uit Europa zond, zou de geheele maatregel der inwisseling tot stand kunnen worden gebracht voor f 9,100,000 minder dan de Regering heeft geraamd.

§ 7. Bij de behandeling der vorige wetsontwerpen omtrent het herstel van het Indische muntwezen is van de zijde der Kamer de vraag gedaan, op welke wijze de Regering de toen door haar beraamde maatregelen ten uitvoer wilde leggen. Er waren toen leden, die het noodzakelijk keurden, dat geene partiële inwisselingen van receptissen en koper plaats hadden, maar dat men den maatregel op eenmaal, zonder tusschenpoozen, ten uitvoer bragt. De Regering antwoordde toen, dat zij, na daartoe ook door het aannemen der benodigde hoeveelheid zilveren pasmunt in

staat te zijn gesteld, voornemens was te beginnen met de inwisseling van het kopergeld en dat zij eerst na het terugbrengen der kopercirculatie tot den normalen toestand, de intrekking der receptissen zou doen plaats hebben.

Zulk eene wijze van uitvoering van geheel den maatregel is thans niet wel mogelijk; nu de Regering ten gevolge van de sedert plaats gehad hebbende rijzing in den prijs van het koper, uitgaat van het denkbeeld om wel de circulatie van het kopergeld in te krimpen, maar ten opzichte van de in omloop blijvende koperen pasmunt de zaak te laten zoo als zij is, tot dat de prijs van het koper meerdere vastheid zal hebben erlangd. Maar daarom is men ook te meer verlangend te weten, op welke wijze thans de voorgenoemde maatregelen ten uitvoer zullen worden gelegd. Inzonderheid wenschte men dit te weten, omdat, gelijk nog nader blijken zal, het hoofdbezwaar van vele leden tegen de gedane voordragt uit de vrees voortvloeit, dat gedurende of ten gevolge van den tusschentoestand, die ten aanzien van de kopercirculatie zal ontstaan, de zilverschuld moeilijk in stand zal kunnen worden gehouden.

Door eenige leden, die zich overigens met het verlangen om nadere inlichting wegens dit punt gaarne vereenigden, werd in bedenkking gegeven of het, na het tot stand brengen der voorgenoemde maatregelen, niet wenschelijk zou zijn, dat de Regering al het van hier te zenden zilvergeld in Indië buiten omloop hield, tot dat het depôt der receptissen, thans voor een deel uit zilver en voor een veel grooter deel uit koper bestaande, geheel uit zilver zou zijn zamengesteld, iets hetwelk bij de voorhanden middelen spoedig het geval kan zijn, dat vervolgens met de inwisseling der receptissen en het beperken der kopercirculatie geen aanvang werd gemaakt, zoolang men niet in Indië gereed is om alles in te trekken wat ingetrokken moet worden; en dat dan de inwisseling der receptissen op eenmaal plaats had. Zoo doende, meende men, zou het gevaar van te grooten uitvoer van zilvergeld, hetwelk de thans bedoelde leden bij partiële inwisseling vreezen, nog het best worden ontgaan.

Nog is door sommigen gevraagd, of de plotselinge inwisseling van alle receptissen voor de Javanen van minderen stand, die van de hoofdplaatsen verwijderd wonen, en bijv. stukken van f 1 en f 5 bezitten, niet zeer wezenlijk bezwaar na zich zou slepen. Men vreesde namelijk, dat dezen, ook om de kosten aan de reis naar de plaats van verwisseling verbonden, niet zullen opkomen en zoo zij hun papier op hunne woonplaats te gelde willen maken, aan veel bedrog ten prooi zullen zijn.

Met opzigt tot de bijzondere artikelen der wetsontwerpen is onder anderen het volgende in 't midden gebracht.

Art. 1. De Regering heeft de bevoegdheid te hebben, om de

Art. 2. De hier voorkomende bepaling brengt mede, dat in Nederlandsch Indië even als in het moederland, drie zilveren standpenningen zullen bestaan. Hier te lande is echter ongevoelig de rijkdaalder de voornaame standpenning geworden en naar eenzijdigheid verre het meest in omloop. Ofschoon men wel eens over de daaruit voortvloeiende ongemakken klaagt, kunnen deze in een land als het onze niet van zoo overgroot gewigt zijn. De rijkdaalder bieden aan den anderen kant voor den handel wezenlijke voordelen aan, omdat zij bij zakken gemakkelijker te wegen zijn dan de gulden. Ook is het muntloon der rijkdaalder betrekkelijk minder. Maar voor de behoeften der Indische maatschappij is een stuk van f 2.50 veel te groot. Verscheidene leden hebben dus gemeend den wensch te moeten uiten, dat de Regering, na het herstel der zilverschuld in Indië, het mogelijke doe, om dat de gulden daar te ware standpenning zij.

Art. 4. Vrij algemeen heeft men moeten erkennen, dat de hoofdbezwaren, tegen de thans behandelde wetsontwerpen in dit artikel gelegen zijn, en dat de mindere of meerdere aannemelijkheid daarvan afhangt van de vraag, of men omtrent de denkbeelden, die daaraan ten grondslag liggen, in de zienswijze der Regering deelen kan.

Bij de ontweeking der bestaande bezwaren, heeft men vrij algemeen moeten erkennen, dat de plaats gehad hebbende rijzing in den prijs van het koper de berekeningen, die aan het ontwerp van 1852 te gronde lagen, aanmerkelijk veranderd, en dat het bij de tegenwoordige stand van de kopercirculatie in Indië tot stand te brengen; zoodat deze tot eene latere wet zal moeten worden verschoven, die eerst tot stand zal kunnen worden gebracht, als het koper eene meer bestendige waarde zal hebben aangenomen. Hieruit volgt echter geenzins, dat het raadzaam zij, om, gelijk de Regering voorstelt, na het herstel van het Indische muntwezen, als maatstaf voor de koperen pasmunt aan te nemen, dat de Nederlandsche zilvergulden gelijk zal staan met 120 koperen duiten.

Men kon daarbij niet nalaten aan te merken, dat in de berekening, die de Minister thans voor de koperen pasmunt aanneemt, strijdigheid heerscht met die, welke aan het vorig ontwerp ten grondslag strekte. Destijds schatte hij de waarde van het koperdepôt op 45 centen het oude Amsterd. pond of nagenoeg f 45 de 50 Nederlandsche ponden; thans raamt hij die waarde op f 52.50 de 50 Nederlandsche ponden en verhoogt hij die dus, in verband met de sedert plaats gehad hebbende rijzing in den prijs van het koper met 16½ ten honderd. Maar aan den anderen kant werd het in 1852 raadzaam geacht, om op de 120 duiten 80 toe te geven, en werd dus toen eene waardeverhooging van 66½ voor koper, dat voor een gulden verkrijgbaar zou zijn, nood-

zakelijk geoordeeld. Al neemt men ook gaarne aan, dat thans bij de berekening der waarde van het koperdepôt de prijs daarvan laag is gesteld, dan heerscht tusschen de beide opgenoemde cijfers van 16½ en 66½ toch een zeer groot verschil.

Al verder voerde men aan, dat volgens dezelfde berekening der tegenwoordige waarde van het koperdepôt 166 duiten eene metaalwaarde hebben van 52½ cents, en dus 120 duiten eene waarde van 38 cents. Daarbij moest nu wel het muntloon worden gevoegd; doch al rekende men dit op 25 cents, dan kwam men nog niet hooger dan tot 63 cents voor de 120 duiten. Berekende men het koper op den hoogsten prijs, dan krom de metaalwaarde der 120 duiten met het muntloon tot 80 cents. Althud dus bleef men verre beneden de waarde van den zilveren Nederlandschen gulden.

In geen geval kon, naar het oordeel van vele leden, over de geopperde bezwaren worden heengetapt, dan nadat men beter omtrent verscheidene daarbij in aanmerking komende punten was ingelicht. Men vroeg alzoo:

a. aan welke hoofdoorzaken de zeer aanmerkelijke rijzing van den prijs van het koper gedurende den laatsten tijd, naar het oordeel der Regering moet worden toegeschreven, en op welke gronden de overtuiging van deskundigen rust, dat eene vernieuwde stijging zeer waarschijnlijk en aanstaande is?

b. of sedert de prijsverhooging van het rijk of ooverwerkte koper geene vreemde duiten meer op Java ter zijde zijn ingevoerd; hetgeen, vroeger ten minste, zeer zeker wel het geval is geweest, gelijk zulks welligt aan de Regering is gebleken bij het onderzoek der darwaarts overgezondene koperen munt?

c. of er reden is om voor invoer van zogenaamde *capers-tokens* in Nederlandsch Indië, en voor de uitgifte van dit koper als duiten te vreezen?

d. tot welken prijs eenige jaren geleden te Birmingham de aldaar nagemaakte Nederlandsche duiten verkrijgbaar zijn geweest?

e. hoeveel 120 duiten, naar den tegenwoordigen marktprijs van het koper, kosten, wanneer men de kosten van aanmuntning enz. daarbij rekent.

Sommige leden, naar wier oordeel eene zeer ruime kopercirculatie voor de behoeften der Indische maatschappij gevorderd wordt, voegden er nog de vraag bij, waarom, indien werkelijk het kopergeld, tegen 120 duiten den gulden, zonder gevaar voor wegvloeiing van het zilvergeld, in omloop kan blijven, het noodig is, ten koste van aanzienlijke opofferingen, voor weinig minder dan 12 miljoen gulden aan duiten aan den geldsomloop te onttrekken.

Tegenover het tot nu toe ontwikkelde gevoelen stond dat van vele andere leden, die, ofschoon ook zij gaarne een voldoende antwoord op de meeste der voorgenoemde vragen zouden ontvangen, daarom het gevoelen niet warm toegevoegd hadden, dat de Regering, na het herstel van de Indische munt, zoo zeer te vreezen is. Hunne mindere bezorgheid op dit punt steunde hoofdzakelijk op de volgende redenen:

1. dat in China duizend jaren duiten zijn aangemaakt, en dat, in zoover voor eenige jaren die aanmaking in Nederland is beproefd, zij op eene afdoende wijze gestuit is geworden door de toepassing van eene in vergetelheid geraakte parlements-acte van de regering van George III.

2. dat al de valsche duiten, die thans in Nederlandsch Indië in omloop zijn, van een wegerijderijdagteekenen, en dat de vergoeding der zelve duiten met de *capers-tokens* ook daarom te minder te vreezen is, omdat deze laatste eene geheel anderen stempel dragen.

3. dat de invoer van duiten en duitenplaatjes in N. I. op strange straffen is verboden, en dat de toepassing op dit verbod in vroegeren tijd ter ziele van Batavia en het verbeurd verklaren der toen gevondene vaten met kopergeld eenen indruk heeft gemaakt, die voor goed de kapiteins heeft afgeschrikt, en zoo iets aan hoord te nemen; en

4. dat het verbod van invoer van vreemde duiten in N. I. gemakkelijker is te handhaven dan het weren van het binnenkomen van Belgische centen hier te lande, vermits de overgenoemde invoer uit den aard der zaak alleen over zee en in betrekkelijk groote hoeveelheden kan geschieden.

Art. 5. Men heeft de opmerking gemaakt, dat terwijl de gouden tien-gulden stukken in 1826 in de Oost-Indische bezittingen wettig betaalmiddel zijn verklaard, en omtrent deze gouden munt later hier te lande de bekende maatregelen zijn genomen, het tegenwoordig wetsontwerp te dien aanzien geheel en al het stilzwijgen bewaart. Het gevolg is, dat de tien-gulden stukken, die zich thans nog in Ned. Indië bevinden, noch standpenningen, noch negotiepenningen zullen zijn. Men vraagt, of de wet dus op dit punt geene aanvulling behoeft.

Art. 6. Eenige leden hebben bedachtheid aan den dag gelegd, dat het verschil van 3, 5 en 7 ten honderd in zilver-inhoud tusschen de zilveren pasmunt en den standpenning te groot was. Zij vreesden niet voor het namaken van pasmunt, maar wel daarvoor, dat deze de standpenningen zou verdringen en van lieverlede zelve standpenningen worden.

Art. 10. Het 1ste lid van dit art. schijnt eene aanvulling te behoeven. Er blijkt niet rechtstreeks uit, dat de aanmuntning van zilveren pasmunt alleen voor rekening van den Staat, niet voor die van particulieren mag plaats hebben. Op het voorbeeld van art. 13 der wet van 26 Nov. 1847, zou ook hier het woord *alleen* moeten worden ingelascht. Nog wenschten eenige leden in deze zin eene wijziging, waardoor de woorden: *Departement van Kolonien* vervangen werden door: *Minister van Kolonien*.

Over de bepaling van het laatste lid van het artikel heerschte verschil van gevoelen. Een deel der leden keurde

het af, dat de Minister van Kolonien drie jaren lang zoo veel pasmunt zou kunnen doen aanmunten, als hij goedvond, waaruit eene veel te overvloedige uitgifte dier munt kon voortvloeijen. Men moest, zeiden zij, daarbij niet vergeten, dat waar de zilveren pasmunt van mindere gehalte in overvloedige hoeveelheid in omloop is, de waarde van den standpenningrijst en het grof zilvergeld dien ten gevolge verdwijnt of uitgevoerd wordt. Van deze zijde dus wilde men de bevoegdheid, hier aan den Minister van Kolonien voor de eerstvolgende drie jaren verleend, beperkt hebben.

Andere leden daarentegen achtten het bedenkelijk, dat de wetgever over drie jaren het maximum der uit te geven zilveren pasmunt zou betalen. Zij waren bevreesd, dat, ook in verband met uitdrukkingen der Memorie van Toelichting, waaruit van het voornemen blijkt, om de geringst mogelijke hoeveelheid zilveren pasmunt te doen aanmunten, men in dit opzigt niet ver genoeg gaan en kariger zijn zou dan de behoefte der Indische maatschappij medebrengt. Ware het noodzakelijk bij de wet grenzen voor de uitgifte van zilveren pasmunt te bepalen, dan zouden deze leden op het vaststellen van een minimum ruim zoo veel prijs stellen, als op dat van een maximum. Men heeft voorts van deze zijde gevraagd, of het cijfer van vijf of zes millioen, 't welk de Regering aanvankelijk als bedrag der in omloop te brengen pasmunt aanneemt, op bepaalde grondslagen berust en of de Regering over dit belangrijk punt de plaatselijke autoriteiten in Indie gehoord heeft of nader hooren zal.

Art. 12. Eenige leden bleven het gevoelen voorstaan, 't welk bij behandeling der vorige wet omtrent het muntstelsel in Nederlandsch Indie door de meerderheid der Kamer werd omhelst, dat het tarifieren van vreemde muntspecien te bedenkelijke gevolgen hebben kan, om te worden toegelaten.

De overige leden erkenden de mogelijkheid van verkeerde toepassing der bepaling, maar achtten die echter zoo onwaarschijnlijk en daarentegen bij de eigenaardige handelspositie van Nederlandsch Indie, het nut der zaak zoo groot, dat zij geen overwegend bezwaar tegen het artikel hadden. Rijzing of daling van het zilver kon hunnes inziens geen invloed hebben op de verhouding tusschen de vreemde zilveren munt en den zilveren gulden; omdat het hier slechts de innerlijke waarde geldt, der raag, hoeveel wigjes fijn het eene en het andere muntstuk inhoudt, en dus rijzing of daling betrekkelijk op beide evenzeer werkt. Het punt is daarenboven behelst door de aanmerking der wetgeverers, dat de West-Indische muntstelsel, waarbij eene soortgelijke bevoegdheid tot tarifiering is verleend, geleidelijk en met voorzigtigheid is toegepast.

Art. 14. Vele leden zouden het wenschelijk achten, dat bij dit artikel een termijn werd gesteld, binnen welken de inwisseling der receptissen geheel moet zijn afgelopen, ook opdat het gevaar werd voorgekomen, dat in moeilijke oogenblikken de daarvoor beschikbaar gestelde geldsommen eene andere bestemming erlangen en dus eene nootlottige schorsing in den maatregel plaats had.

Art. 18. Vrij algemeen heeft men er op aangedrongen, dat de wet bepaaldelijk de mededeeling van het hier bedoelde Verslag aan de Staten-Generaal verordene, op welke mededeeling zij wegens het gewigt der zaak geacht moet worden recht te hebben. Aan deze bedenking zou te gemoet gekomen en tevens op voldoende wijze voor de openbaarheid worden gezorgd, zoo het artikel aldus gelezen werd: «Jaarlijks, te beginnen met 1 Januarij 1855, wordt door onzen Minister van Kolonien aan de Staten-Generaal gezonden een verslag omtrent de uitvoering aan de tegenwoordige wet gegeven.» Het behoeft toch nauwelijks herinnering, dat stukken van dezen aard, bij de Staten-Generaal ingezonden, dadelijk genoegzame openbaarheid erlangen.

ONTWERP VAN WET. LIJST. B.

Art. 1. Meer dan een oogenpunt zijn bedenkingen tegen dit art. geopperd. Men heeft gevraagd, waartoe het noodzakelijk was, eene bevoegdheid tot uitgifte van munt te geven, die in Nederlandsch Indie bij de wet vast te stellen?

Was het met het oog op eene vereffening dier uitgaven door de Algemeene Rekenkamer? Maar dan zou die begroo-ting iets meer moeten zijn, dan een bloot eindcijfer en ten minste in eenige artikelen den aard der verschillende te doene uitgaven en de grenzen dier uitgaven moeten aanwijzen. Daarenboven zou in die onderstelling de Regering de begrooiting te laag hebben gesteld, daar, indien overigens hare berekeningen juist zijn, de 36,062,894 zeer zeker moeten worden verhoogd met sommige kosten van uitvoering, zoo als vervoer van muntspecien en dergelijke.

Bij andere leden drukten deze bezwaren niet. Zij zagen hier geene begrooiting in de beteekenis, welke men gewoonlijk daaraan hecht, maar eene aanwijzing van de grens, buiten welke de Regering, zonder nadere magtiging der wetgeving niet zou mogen gaan. Velen dezer leden zouden het echter verkieslijk achten, dat hier de ronde som van 36 mil-lioen werd ingevuld, opdat de wetgever niet geacht zou kunnen worden, onbepaald aan de berekeningen, op bladz. 5 der Memorie van Toelichting voorkomende, zijn zegel te hebben gehecht.

Art. 2. Ad 1um. Bij de in Maart 1853 aangeboden, doch onafgedaan geblevene wet tot regeling van het Kolo-niaal batig slot voor 1851, was geheel dat slot toegevoegd aan de gewone middelen over dat dienstjaar. Er zal dus thans in dat wets-ontwerp eene verandering moeten worden gebragt. De Commissie van Rapporteurs merkt hierbij aan, dat, blijkens het zeer onlangs op nieuw ingezonden wets-ontwerp tot regeling van het batig slot, aan deze beden-king voldaan is.

Ad 3um. Men wenscht eene specifieke opgave te erlangen van de opbrengst der veilingen van gouvernements-produc-ten over 1853; welke opgave, naar men meent, thans geleverd kan worden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 13den December 1853.

STOLTE.
BAUD.
TER BRUGGEN HUGENHOLTZ.
ROCHUSSEN.
HOFFMAN.

Eerste Kamer

Blijkens het Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het Ontwerp van Wet tot bekrachtiging eener met de Nederlandsche Handel-maatschappij gesloten overeenkomst, hebben verreweg de meeste leden aan het consignatie stel-sel hunne goedkeuring gehecht, en het behoud daarvan wenschelijk gekeurd. Ofschoon niet allen dat stelsel onaf-scheidelijk beschouwden van het agentschap der Nederland-sche Handel-maatschappij, waren allen van oordeel dat het-zelve allergunstigsten invloed uitoefent zoowel op het crediet van den Staat, als op een groot deel van den handel, de nijverheid en de scheepvaart van Nederland, en tevens, dat het moet geacht worden in nauw verband te staan met het cultuurstelsel.

Bijna algemeen werd de meerdere bevoegdheid, bij dit contract aan het Gouvernement voorbehouden, om produc-ten des noodig in Indie te laten verkoopen, nuttig geoor-deeld. Men keurde die bepalingen van het contract vooral goed in die overtuiging, dat het Gouvernement alleen dan van die bevoegdheid gebruik zal maken, wanneer zulks in het welbegrepen belang van het algemeen zal kunnen ge-schieden.

Men heeft tevens de tevredenheid betuigd over de ver-klaring door den Minister van Kolonien in de Tweede Kamer afgelegd, dat, na den afloop van het vijfjarig tijdvak, waarover dit contract word aangegaan, geene nieuwe beschikkingen kunnen worden genomen dan met goedkeuring van de wetgevende magt. Men hechte aan die verklaring groot gewigt; weshalve het verlangen te kennen

gegeven werd, dat de Regering ook aan de Eerste Kam-erlijke verzekering gawe. — De Regering heeft, in haar antwoord op dit verslag, de gevraagde verklaring afge-geven.

Uit het Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het Wets-ontwerp houdende bepalingen betrekkelijk het bouw-planen en het maken van andere werken binnen zeker afstand van vestingwerken van den Staat, blijkt, o. dat sommige leden hunne goedkeuring niet konden hechten aan het beginsel, waarop deze geheele wetsvoordragt steunt het beginsel namelijk, dat ten behoeve van vestingwerken aan den staat een regt kan worden toegekend op den be-zonder eigendom der ingezetenen, door eene eenvoudige verklaring van erfdienstbaarheid, die aan op zulk eigen-dom zal rusten, of verklaard wordt steeds te hebben geerust terwijl toch een regt den Staat alleen kan toekomen door de onteigening; gelijk de Grondwet en de uit deze gevolgd algemeene wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n. 125 die kent.

Mog een ander bezwaar tegen de strekking van dit wets-ontwerp gold het beginsel om als regel te stellen het ver-bod om eenig werk te maken binnen een bepaald afstand van vestingwerken, en de uitzonderingen op dat verbod telken bij name in de wet te vermelden. Juist het omgekeerd had volgens die leden moeten geschieden. De wet behoort als regels te stellen: ieder eigendom, ook in den omtrek van vestingen is vrij, behoudens de uitzonderingen door de wet uitdrukkelijk op te sommen, zoodat de eigenaar al het daarbij niet genoemde vrijelijk kan verrigten.

Vele andere leden daarentegen deelden niet in die be-zwaren. Zij stelden op den voorgrond, dat eene wet gelijk die hier is aangeboden, dringend wordt vereischt. Het belang van den Staat vraagt voorzienig op dit punt, opdat niet nu de wet van 16 November 1844 (Staatsblad n. 106 door de uitspraak van het hoogste regterlijk collegie, alle toepassing mist, een toestand geboren worde, waardoor de verdediging des lands binnen weinige jaren onmogelijk zou zijn, en tevens in den tijd van oorlog de eigendommen in den omtrek van vestingen aan veel grootere schade zouden zijn blootgesteld, dan bij eene wettelijke voorziening, tijdig toegepast, immer het geval kon wezen.

Ook het denkbeeld, om in de wet als regel te stellen het behoud van eigendom in den omtrek van vestingen geheel vrij te laten, behoudens de uitzonderingen bij de wet, werd door vele leden tegen-gevoerd. Zulk een beginsel zou te streng en te onbepaald dan de thans voorgestelde, worden zou. Elk verbod op te maken zou ondoenlijk zijn, daar telkens een geval zich kan voor-doen, dat niet te voorzien was; ontduiking van het om-schreven verbod zou door allerlei uitvluchten worden beproe-vidkwijs met goeden uitslag en ten slotte zou dan de geheele wet blijven krachteloos te zijn. In tijd van nood zou in-bezit-neming en vernieling van werken, tegen den gerst der wet eenmaal opgericht, moeten volgen en de eigenaar zou dan inderdaad veel grooter verlies, ook zelfs bij latere schadeloosstelling, lijden dan zou hij vroeger ware verhandeld dergelijke werken op te rigten.

De leden, die zich aldus met de beginselen dezer wets-voordragt konden vereenigen, wilden echter niet ontken-nen, dat ook hun inziens elke wet op dit onderwerp voor de eigenaars van goederen in den omtrek van ves-tingwerken bezwarend zijn moest; zij meenden daarom der Regering met nadruk te moeten aanbevelen, dat bij dit ontwerp kracht van wet zal hebben verkregen, de bepalingen dier wet welwillend zouden toegepast.

De Regering heeft, in haar antwoord, hoofdzakelijk op de reeds te dien aanzien met de Tweede Kamer afgelegde stukken gewezen.

By J. H. VAN NELLE EN ZOON te Gravenhage.